
**Kodanikuühiskond
Pärnumaal
2008**

Kodanikuühiskond Pärnumaal 2008

SA Pärnu Vabahariduskeskus
Pärnu 2008

Koostas: SA Pärnu Vabahariduskeskus

Raamat põhineb valdade ja kodanikeühenduste poolt saadetud materjalidel

Kujundus ja küljendus: Turundustugi

Turundustugi

Projekti rahastas: Kodanikuühiskonna Sihtkapital

Toetasid:

Pärnumaa Omavalitsuste Liit

Pärnu Linnavolikogu

Trükk: Trükikoda Greif

EESSÕNA

Sihtasutusel Pärnu Vabahariduskeskus on suur rõõm esitleda raamatut „130 aastat kohalikku omavalitsust Pärnumaal“, milles on ülevaade meie piirkonna omavalitsustest ning aktiivsetest kodanikeühendustest. Raamatut koostades tegime ettepaneku kõikidele omavalitsustele - anda võimalus kodanikeühendustele oma tegevuse tutvustamiseks ja eesmärkidest teavitamiseks laiemale ringkonnale. Aidates aktiivselt kaasa kohaliku elu arengule, on need ühenedused oma tegevuse kaudu ära teeninud meie lugupidamise ja tunnustuse. Kindlasti on võimalik siit leida uusi ideid, mõttekaaslasi ja tulevasi koostööpartnereid.

SA Pärnu Vabahariduskeskus on loodud 2004.aastal, mille eesmärgiks on oma vara valitsemise ja kasutamise kaudu edendada laste, noorte ja täiskasvanute vabaharidust ning aidata kaasa Eesti ühiskonna demokraatlikule arengule. Oma eesmärgi saavutamiseks korraldab sihtasutus lühema ja pikemaajalisi kursusi ja seminare, õpi- ja harrastusringe, tööühmi, konverentse, loenguid, kohtumisi, vabaharidusõhtuid jms ning osaleb erinevates projektides.

Viimastel aastatel läbiviidud mahukaima projekti Suveakadeemia (2005, 2006, 2007, 2008) eesmärgiks on pakkuda noortele meeldivat ja mõtestatud vaba aja veetmise võimalust suvisel koolivaheajal. Suveakadeemia tegevus

Malle Jürgens ja Jana Trink

toimub erinevate temaatiliste nädalatena, viimasel aastal kaasates ka täiskasvanud õppijaid.

Eesti Vabariigi juubeliaasta projektis "Kasvanud koos Eestiga" esitasid noored katkendeid Eesti ajaloost, kõrvutasid Valter Ojakääru eluetappidega ning esitasid tema loomingut. Läbi on viidud projekt "Isamaa ja emakeel" ning "Eesti Vabariigi 90 aastapäeva tähistamine", "Emadepäeva muusikakohvik", "Kitarrung" - kitarrihuviliste kevadkontsert, "Terved mõtted" (kunstiõpe ja meisterdamine Pärnu linna haigla lasteosakonnas) huvihariduse ja suviste laagrite infovoldiku "Sisukas suvi 2008" ning "Huvihariduse erilehe" väljaandmine ja levitamine.

Hetkel on käimas kaheaastane projekt "Pärnumaa tarkuseringid", eesmärgiks kohalike omavalitsuste ja kodanikeühenduste vaheliste koostöösidemetede edendamine. Raamatu avaldamine on esimeseks sammuks sellest projektist, mille idee on saadud Pärnumaa arengukavaga ja maakonnas toimuvate ettevõtmistega tutvudes.

Täname Kodanikuühiskonna Sihtkapitali, mis rahastab projekti ning mille eesmärgiks on mittetulundussektori institutsionaalne arendamine nii üleriigilisel kui ka piirkondlikul tasandil, organisatsioonide ja võrgustike tegevuse toetamine EKAKi rakendamisel, edendamaks ühenduste suutlikkust olla partneriks avaliku võimu institutsioonidele.

Täname tegusaid koostööpartnereid ja soovime kõikidele viljakat tegevust, et oma kodukoha käekäik oleks edukas ja ühiseid huvisid arvestav.

Jana Trink
SA Pärnu Vabahariduskeskus juhatuse esimees
Malle Jürgens
SA Pärnu Vabahariduskeskus koordinaator

Hea pärnakas, pärnumaalane või siis meie oodatud külaline, kes Sa avad uudistades selle raamatu: kas oled mõelnud, kumb on olulisem – võim või vaim?

Tunnistan, et mina olen küsinud seda endalt tõsiselt ja järelemõtlikult alles viimastel aastatel. Eriti aga siis kui olles küll osaline Pärnu linna juhtimises, sunnitud tunnistama, et tehtud otsused ei vii just sageli vaimu ja võimu sõbralikule koostööle ning ühes suunas mõtlemisele Pigem on ikka ja taas nii, et vaim elab oma elu „...lendab, loob ja lehvitab“ ning võim oma elu otsustades „iseene-se tarkusest“. Vahel tundub, et kokkupuuted piirduvadki sellega kui võim jagab eelarveraha või aukirju vaimule ning vaim kritiseerib ja protestib võimu tegemisi. Mida häirivamalt selline vastuolu endast märku annab, seda halvem mõlemale. Igaüks, kes Pärnut teab ja tunneb, suudab ise näiteid leida. Nentigem vaid, et mitte ialgi ega mitte kusagil ei ole võimu ja vaimu vastuolud tulnud kasuks kogukonna arengule ja heaolule. Need 94 kodanikeühendust, kelle asukohaandmeid ja tegevustulemusi saab lugeda sellest raamatust, esindavad pärnumaa vaimu tema kõige ehedamal kujul. Need ühendused ning lisaks esiletoodutele veel kümned ja kümned teisedki annavad oma osa selleks, et just see piirkond, kus elatakse ja tegutsetakse, oleks parim paik elamiseks. Kõik see kokku moodustabki Pärnumaa, mida juhib võim vallas või linnas.

Tänavu möödub 130 aastat kohalike omavalitsuste asutamisest omaaegse Eestimaa ja Liivimaa territooriumil. Ajaloost teame, et neil kaugetel aegadel oli just rahva isetegemise ja ise otsustamise tahe see, mis kujundas ärkamisaja, rajamaks teed iseseisvusele ning omariiklusele. Piltlikult öeldes: põllumeeste seltsid ja pasunakoorid olid need, kes liitsid kõiki ning kujundasid ühtsed kogukonnad. Vallavanemad ja väiksemadki ametimehed, kes seda kogukonda juhtima valiti, olid ikka aktiivsed seltsielus osalejad ning nõndaviisi sai teoks vaimu ja võimu ühtsus selle kõige paremas tähenduses. Küllap peaks tänagi iga ametimees endalt küsima, kui palju suudab ja soovib tema kaasa lüüa oma kogukonna seltsielus. Veelgi enam, kui palju ta tunnetab seda seltsielu kohaliku kogukonna vaimsuse kandjana ja kas ka kodanikuühendused tunnistavad ja tunnetavad teda juhina. Sellise juhina, kellele kodanikualgatus ja inimeste ärakuulamine ning neile kaasamõtlemine on iseenesestmõistetav. Iga kodanik oma kogukonnas ja iga juht oma vallas või linnas küllap mõistab, et pärida ei ole tarviski, kumb on olulisem, kas vaim või võim, sest üks ei saa läbi teiseta.

Loodan, et see raamat, mida käes hoiad, aitab kaasa taolise tõdemuse tege-
likkuseks saamisele.

Ahti Kõo
Pärnu Linnavolikogu esimees

KUI VÕIM LÄKS KODANIKE KÄTTE

Alates keskajast kuni 19.sajandi lõpukümnenditeni olid valitsemisohjad Eestimaa linnades väikearvulise *rae* ehk *magistraadi* käes. Pärnus koosnes raad enamasti kaheksast eluaegsete volitustega raehärrast, rae eesistujaks oli bürgermeister. Arvestades areneva linnakodanluse survet, andis Katariina II 1785.a. välja nn linnade armukirja, mille

alusel läks haldusvõim seisuste esindatuse põhimõttel valitud linnaduuma ja 6-liikmelise täitevorgani kätte, mida juhtis linnapea. Balti aladel tähendas see sakslastest raehärrade ajutist tõrjumist kohaliku võimu juurest. See reform ei jäänud kestma, sest juba 1796.a. tühistas troonile tõusnud Paul I selle uuenduse ning kõrgemaks kohalikuks võimukandjaks sai jälle raad. Rae võim Eesti- ja Liivimaal murti lõplikult 1877.a., mil järjekordse haldusreformi käigus valiti taas linnavolikogu (duuma) ja moodustati linnavalitsus eesotsas linnapea-ga. Seekord tõusis valimistel muude piiravate nõudmiste kõrval esiplaanile varanduslik ehk maksutsensus: hääleõiguse said kinnisvara omanikud ning kaubandus- ja tööstusettevõtete omajad. 1878.a. novembris valisid 468 kinnisvaraomanikku 48 esindajat esimesse Pärnu linnavolikogusse pärast uue Vene linnaseaduse kehtestamist. 23.jaanuaril 1879.a. andsid linnavolinikud Nikolai kirikus piduliku ametivande, 26.jaanuaril valis volikogu Pärnu linnapeaks Oscar Alexander Brackmanni. Viimane oli linnapea toolil üle 36 aasta ning läks ajalukku kui Pärnu kuurordi rajaja. 1892.a. muudeti valimisõigust andev varandustsensus veelgi rangemaks, vähendati linnavolinike arvu ning laiendati kubernerite järelvalveõigust omavalitsuste tegevuse üle. Alles tsaarivõimu kukutamise järel 1917.a. toimusid esimesed valimised varandusliku tsensuse piiranguteta ning Pärnu linnapea toolile istus esimene eestlane - vandeadvokaat Jaan Leesment.

Hilja Treuberg
Pärnu Linnakodaniku Maja esindaja

PÄRNUMAA OMAVALITSUSTE LIIT (POL)

Mittetulundusühing Pärnumaa Omavalitsuste Liit moodustati 22. jaanuaril 1992. aastal. Asutamiskoosolekust võttis osa 10 asutajaliiget, kes olid valitud omavalitsuste volikogude poolt.

POL-i liikmete arv on pidevalt muutunud, Pärnumaa KOV-id pole veel kõik korraga POL-i liikmed olnud. Liikmete arv on aja jooksul muutunud järgmiselt.

Aastaarv	POL-i liikmete arv aasta lõpus	Pärnumaa KOV-ide arv aasta lõpus
1992	15 liiget	24
1994	23 liiget (ainus mitteliige Pärnu linn)	24
1997	13 liiget	23
2000	17 liiget	23
2003	20 liiget	23
2005	17 liiget	21
2006	20 liiget (ainus mitteliige Häädemeeste vald)	21

2006. a. astus esmakordselt POL-i liikmeks Pärnu linn, maakonna suurim omavalitsus. POL-i liikmesomavalitsustes elab 96,6% Pärnumaa elanikest.

POL-i kõrgemaiks juhtorganiks on üldkogu, kuhu vastavalt POL-i põhi-kirjale kuuluvad ametikohtade järgi liikmete esindajad – volikogu esimees ja vallavanem, alevivanem või linnapea. Igapäevase POL-i töö korraldamisega tegeleb büroo koosseisus juhatuse esimees, juhatuse liige ja sekretär.

Pärnumaa Omavalitsuste Liidu esimehed on olnud:

- Margus Murulauk, esmatasandi omavalitsuste eestseisuse esimees, POL-i asutamiskoosoleku kokkukutsuja ja juhataja, Sauga vallavanem;
- Endel Mäemets, POL-i esimene esimees 1992, Halinga vallavanem;
- Rein Vaher, esimees 1992-1995, Häädemeeste vallavanem;
- Sirje Jõgiste, esimees 1996, Tahkuranna vallavanem;
- Kuno Erkmann, esimees 1996-2005, Paikuse vallavanem;
- Eeri Tammik, esimees 2005-2007, Tahkuranna vallavanem;
- Andres Metsoja, esimees alates 2007, Kaisma vallavanem.
- Ahti Kõo, esimees alates 2008, Pärnu linnavolikogu esimees

POL-i tegevusvaldkonnad

Eesmärkide saavutamiseks POL:

- esindab maakonda, oma liikmeid ja maakonna omavalitsuste ühishuve suhtes riigiorganite, teiste isikute ning rahvusvaheliste organisatsioonidega;
- toetab ja koordineerib vajadusel teiste, kolmanda sektori organisatsioonide tegevust ning üritusi maakonnas;
- astub lepingulistesse suhetesse nii füüsiliste kui juriidiliste isikutega, osaleb POL-ile vajalikes ühendustes, organisatsioonides ja programmides;
- moodustab üldkogu otsusega fonde ja sihtkapitale, muid oma tegevuseks vajalikke asutusi;
- arendab maakonna valdade ja linnade vahelist koostööd;
- osaleb maakonna tasakaalustatud arengu printsiipide väljaselgitamises ja rakendamises.

Tähtsamad tegevused ja üritused:

Koostöös maavalitsusega traditsiooniks muutunud Pärnumaa Hariduskonverentside korraldamine, kus lahatakse hariduse sõlmprobleeme ja tehakse pöördumisi riigiorganitele vastavate ettepanekutega. Maakonna haridusürituste, olümpiaadide korraldamise koordineerimine. Aidati rahastada TÜ Pärnu Kolledži projekteerimist ning on aktiivselt seistud kõrg- ja kutsehariduse kaasaegse baasi loomise eest.

Koostööprojektid Soome Pohjanmaa ja Rootsi Wästmanlandi Omavalitsuste Liitudega.

Ettepanekute tegemine Riigikogule ja Vabariigi Valitsusele seadusandluse täiustamiseks või muutmiseks. Mitmed neist on ka arvestud seadusloomes. Koolituste, teabepäevade, arengupäevade, seminar-laagrite ja õppereiside korraldamine omavalitsusjuhtidele ja – ametnikele.

Paremate sportlaste ja kultuuritegelaste aastalõpugala “Tähesära” korraldamine koostöös maavalitsusega.

Koostööpartnerite tegevuse iga-aastane toetamine: Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus, Pärnumaa Spordiliit, Pärnu Maakoolide Spordiliit, MTÜ Kodukant, SA Jõulumäe Tervisekeskus, Puuetega Inimeste Koda, SA Pärnumaa Turism, tagamaks MTÜ-de, ettevõtluse arendamise toetamise ning traditsiooniliste kultuuri- ja spordi- ja muude ürituste traditsioonide säilimise. Maakonna arengukavade ja teemaplaneeringute koostamisel osalemine. Omavalitsuste liit on toetanud Pärnumaa andmeside arendamist.

Alates 2008 aastast kutsuti ellu maakogu. Maakogu on Pärnumaa rahvaesindajate esinduskogu, mis koosneb liikmete volikogude esindajatest ja valitsusjuhtidest ning on loodud maakondliku koostöö edendamiseks ja kajastamiseks.

PÄRNUMAA ETTEVÕTLUS- JA ARENDUSKESKUS (PEAK)

“Sihtasutus Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus (PEAK) alustas tegutsemist juba 1994.a ja kõige üldisemalt on sihtasutuse eesmärgiks olla toeks maakonna arengule läbi erinevate tegevuste.

1. Pakume peamiselt tasuta nõustamisteenuseid kolmele sihtgrupile (toetusvõimalused, toetuste taotlemine, äriplaanid, arendusideed, koolitused, teabepäevad, arendusinfo jagamine jm):

- potentsiaalsed, alustavad ja tegutsevad ettevõtjad;
- mittetulundusühingud ja sihtasutused;
- kohalikud omavalitsused.

2. Arendusprojektides osalemine, nende algatamine ja eestvedamine. Näiteks konverentside korraldamine, ettevõtlusnädala koordineerimine, kodanikeühenduste tunnustamine jne.

Tutvu PEAKi teenuste ja tegemistega lähemalt www.peak.ee, helista tel 445 5555 või astu tööpäeviti kell 9-17 avatud kontorist läbi (asume Pärnu Maavalitsuse hoones II korrusel aadressil Akadeemia 2, Pärnu linn).“

Pärnu Maakoolide Spordiliit

Sport on paljude laste meelistegevus. MTÜ Pärnu Maakoolide Spordiliidu juhtimisel on õpilasspordiüritusi Pärnumaal korraldatud juba üle kümne aasta. Pärnu Maakoolide Spordiliit asutati 1998 aastal, nende aastate jooksul on korraldatud süsteem õpilaskeskseks, arvestatud on hariduspoliitikaga, koolide ja maakonna sportimisvõimalustega, maakonna hariduselu arengusuundadega ja eelkõige muidugi laste huvidega. Pärnu maakoolide spordiliidul on igal aastal kalenderplaanis vähemalt 30 spordivõistlust, kus selgitatakse oma ala meistrid vastavates vanuseklassides. Läbi aastate on meie võistlustel osalenud ligi 4000 õpilast. Suurematest võistlustest võib julgelt esile tuua kevadkrossi ja sügiskross, „Kati Mati“ spordimängud algklassidele ja kergejõustiku mv, kus osalejate arv küündib 600 õpilaseni. Spordiürituste läbiviimise taga seisab korraldav kool koos oma „õpilas-tiim-iga“. Sageli on hõivatud ka teiste osavõtivate koolide õpetajad-õpilased. Õpilased nadivad osalust spordiüritustel nii võistlejana kui abilisena. Hästi korraldatud võistlus on kooli visiitkaart ja tunnustus õpetajale. Pärnu Maakoolide Spordiliidu juhatus on seitsmeliikmeline ja igapäevast tööd korraldab juhataja, kes on organisatsiooni ainus palgaline töötaja.

MTÜ Pärnumaa Kodukant

Pärnumaa Kodukant on tegutsenud alates 18. novembrist 1999. aastal. Asutajaliikmeid oli 14 inimest ja tänaseks liikmeskond on kasvanud pea 200 liikmeliseks.

Mida oleme siis selle 8 tegutsemise aasta jooksul teinud. Kui 1999 aastal ei teadnud Pärnumaa külades keegi, mis on seltsitegevus ja kuidas ise oma küla elu arendada siis tänaseks võib öelda, et Pärnumaal ei ole ühtegi valda, kus ei oleks olemas kas külaseltsi või seltsingut või inimeste vabatahtliku rühmitust, kes on oma eesmärgiks võtnud kodukoha elu arendamise. Meie tegevuse toel on maakonnas tegutsemas üle 50 erineva ühenduse. Meie poolt korraldatud külaliidrite koolitustel läbinud 3 klassitäit eestvedajaid, kellest enamus on lisaks oma küla eestvedamisele valitud rahva poolt ka omavalitsuste volikogudesse. Pärnumaa Kodukant valib alates 2003 aastast valitud aasta küla ja aasta sädeinimest ja tegusat maanoort.

Meie kohta saab informatsiooni www.parnumaakodukant.ee

Pärnumaa Spordiliit (PSL)

Pärnumaa Spordiliit on avalikes huvides MTÜ-na tegutsev vabatahtlik ühendus, mille eesmärgid ja põhitegevus on suunatud spordi harrastamisele ja selleks tingimuste loomisele.

Pärnumaa Spordiliit ühendab Pärnumaal tegutsevaid spordiliite, -seltse, klubisid ja on asutatud 10. juulil 1991.a.

Pärnumaa Spordiliit on maakonna sporditegevuse korraldaja ja koordineerija.

- Arendab koostööd EOK, kultuuri-ja haridusministeeriumiga, üleriigiliste spordiorganisatsioonidega, kohalike omavalitsuste ja maavalitsusega
- Kujundab maakonna terviklikku võistlussüsteemi
- Korraldab maakonna meistri-ja karikavõistlusi, suve-ja talimänge, piirkondlikke mänge ning teisi sportlikke võistlusi
- Korraldab ja koordineerib liikumisharrastust propageerivaid üritusi
- Koostab ja korraldab spordikalendri väljaandmist
- Selgitab välja aasta parimad sportlased
- Sisustab ja täiendab kodulehekülge
- Peab maakonna spordiklubide, -treenerite ja õpetajate andmebaasi
- Soetab, tutvustab ja levitab liikumisharrastuse ja spordi teabekirjandust
- Korraldab spordikoolitust jne...

Tutvu PSL tegevusega lähemalt www.psl.ee, helista tel. 447 9746 või astu tööpäeviti kella 8-17 avatud kontorist läbi (asume Pärnu Maavalitsuse hoones IV korrusel Akadeemia 2, Pärnu linn)

SA Pärnumaa Turism

SA Pärnumaa Turism asutati 2007 aastal Pärnumaa Omavalitsuste Liidu poolt. (kasvas välja endisest Pärnu linnavalitsuse koosseisust, 2007-l aastal) tegeleb Pärnu maakonna turismi arendamise ja turundamisega. Sihtasutus on katusorganisatsioon erinevate turismiasjaliste huvide esindamiseks nii sisemaiselt, kui väljaspool Eesti piiri. Peamised tegevused on lisaks mainitule, puhke- ja turismimajanduse arengukava koostamine, jaotatavate materjalide kirjastamine, turismiinfokeskuse pidamine, messidel maakonna esindamine, teenuste-, vaatamisväärsuste andmebaasi värskendamine, infopäevade ja koolituste korraldamine. Lisaks tegeletakse süstemaatiliselt meedias ja sihtkohamaades Pärnumaa kui ajaloolise kuurordi piirkonna külastamisvõimaluste tutvustamisega. Sihtasutusel läheb hästi, kui on inimesi keda I-punktis vastu võtta ning neid rohkete materjalide toel maakonda ja linna külastama saata!

KODANIKUÜHISKONNA LAUREAADID

Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus on alates 2005 aastast pööranud tähelepanu organisatsioonidele ja inimestele, kes panustavad oma vaba tahet ühiskonna põhiväärtuste arendamisse. Meie algatusega on liitunud Pärnu Maavalitsus ja Pärnumaa Omavalitsuste Liit

“Kodanikuühiskonna 2005. aasta tegija” laureaadid

Aasta mittetulundusühing ja sihtasutus:

MTÜ Pärnumaa Kodukant – Pärnumaa

Vabatahtlik: Punase Risti vabatahtlik Ülle Haavasaar – Lavassaare vald.

Missiooniinimene: Koduloo uurija Elve Tammvere – Are vald.

Parim toetaja kohalik omavalitsus: Tõstamaa vald

Parim toetaja äriühing: OÜ Priori kinnisvara – Pärnu linn

“Kodanikuühiskonna 2006. aasta tegija” laureaadid

Aasta mittetulundusühing ja sihtasutus:

MTÜ Kodanikujulgus – Pärnu linn

Eraannetaja: Katrin ja Mart Ruumet – Tori vald.

Vabatahtlik: Vabatahtlik noorte juht Asso Kommer – Pärnu Linn.

Missiooniinimene: Koduloo uurija Sergei Seeland –Halinga vald.

Parim toetaja äriühing: Pärnu Reisibüroo – Pärnu linn

Parim toetaja kohalik omavalitsus: Are vald

“Kodanikuühiskonna 2007. aasta tegija” laureaadid

Parim kodanikeühendus: MTÜ Tulevik - Pärnu linn

Parim vabatahtlik: Vabatahtlik noorte juht Inga Raudsepp - Tootsi vald.

Parim kodanikualgatust toetav äriühing: OÜ Halinga - Halinga vald

Parim kodanikualgatust toetav kohalik omavalitsus: Vändra Vallavalitsus

Aasta tegu 2007: Liuväli - Pärnu linn

PÄRNUMAA KODANIKUÜHISKONNA FOORUM

Pärnumaal on juba kolm aastat tähistatud kodanikupäeva maakondliku suur-üritusega, mille eesmärk on tuua esile Pärnumaal ja Pärnu linnas kodanikeühenduste tegevus ja luua eeldused erinevate huvipoolte omavahelise koostöö tugevdamisele.

Pärnumaa Kodanikuühiskonna Foorum on aasta tähtsündmus, mis liidab erinevaid sektoreid ja on kujunenud tunnustatud koostöövormiks maakonnas. Siia juurde kuulub kindlasti ka Pärnu Raadios kodanikupäevale suunatud sarisaade, kus tutvustatakse maakonna tublimate ühenduste tegemisi.

Foorum on hea näide erinevate huvipoolte koostööst. Korraldamisel osalevad lisaks arenduskeskusele veel erinevad maakondlikud katusorganisatsioonid, Pärnumaa Omavalitsuste Liit ja Pärnu Maavalitsus. Euroopa Liidu poolse toe annab ED Pärnumaa Infopunkt. Pärnumaa Kodanikuühiskonna Foorum on kavandatud kahe seotud üritusena:

1. Foorum, kus arutatakse maakonna tähtsaid probleeme ühenduste, omavalitsuse ja äri sektori esindajate vahel. Erinevad huvi- ja sotsiaalgrupid, potentsiaalsed uued võrgustike liikmed – omandavad uusi teadmisi, julgust ja oskust foorumitel oma sõna sekka öelda.
2. Kontaktide laat, kus erinevad ühendused maakonnast tutvustavad oma tegevust.

Pärnumaa Kodanikuühiskonna Foorumile järgneb Pärnu maavanema vastuvõtt, millega tunnustatakse maakonna ja linna tublimaid kodanikeühendusi ja nende toetajaid. Pärnumaa Kodanikuühiskonna Foorum on leidnud tähtsa koha maakonna kalendris erinevate tasandite – kodanikuühiskonna, kohaliku omavalitsuse ja kohalike äri sektori esindajate vahel.

Edaspidi on kavas foorum viia rahvusvahelisele tasandile ning selle korraldamisse kaastakse ühenduste välispartnerid.

Krista Habakukk
Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus

ARE VALD

Are Vallakeskus

Are vald asub Pärnumaal, keskusega Are alevikus Pärnust 18 km Tallinna poole. Valda läbib Tallinn-Pärnu-Riia maantee (Via Baltica). Valla pindala on 159,5 km², ühispiir on Halinga, Sauga, Tootsi, Tori ja Kaisma vallaga. Are vallas asuvad Are alevik ja 11 küla – Niidu, Elbu, Parisselja, Eavere, Päriveri, Kurena, Lepplaane, Suigu, Võlla, Murru ja Tabria küla. Elanikke on 1315, 653 naist ja 662 meest, neist Are alevikus 440, Suigu külas 283 ja Niidu külas 141.

Valla asutusteks on Are Põhikool, Suigu Lasteaed-Algkool, Päriveri klubi, Are raamatukogu, Suigu raamatukogu, OÜ Are Vesi. Tegutsevaid äriühinguid on 2008. a. 41 ning FIE-sid 58.

Külastamist väärt objektideks on looduskaitse all olev Are park ning muistised: Akupere linnus Niidu külas, Lõimemägi Niidu külas, Tabria kalme Tabria külas. Vallal on mitmesuguseid teenuseid, vaba aja veetmise ja sportimisvõimalusi pakkuv keskus. Hoones asuval Päriveri klubil on 400-kohaline universaalsaal, 60-kohaline konverentsisaal, laste mängutuba, ruumid ringide tööks, tegutseb MTÜ Are Naisselts.

Teenuseid pakuvad Are raamatukogu, kauplus, Eesti Post, velskripunkt, saun, juuksur. Vallas tegutsevad aktiivselt kodanikuühendused – MTÜ Murru Küla Selts, naisühendus MTÜ „Hoolivad Südamed“, MTÜ Lepplaane Külaselts, Are ja Suigu Jahiseltsid.

MTÜ Murru Küla Selts

Are valla Murru Küla Selts alustas tegevust 2003. aasta kevadel. Koos on tegutsetud mitmete küla probleemide lahendamisel. Seltsis osalevad liikmed valla neljast külast. Alustati külaplatsi rajamisega.

2004. aasta lõpus ostis Are vald Murru, Suigu, Võlla ja Tabria küla elanike taotlusel Suigus asuva endise kontor-klubi hoone ja andis selle tasuta kasutamiseks Murru Küla Seltsile. 136 täisealist inimest

(lisaks veel külanoored) pidasid hoone soetamist vajalikuks ja olid nõus osalema selle korda tegemisel. Seda on ka aktiivselt tehtud.

Nüüdne Suigu seltsimaja on saanud valla kaasfinantseerimisel investee-ringutoetusi summas 2,5 milj krooni. Koostatud ja vastu võetud on ka piirkonna külade ühine arengukava. Majja on rajatud Suigu Avatud Noortekeskus. Töötab Suigu raamatukogu ja tegutseb eakate klubi „Tuluke”. MTÜ tegevust toetavad Are vallavolikogu ja vallavalitsus.

2003. aastast on MTÜ Murru Küla Selts Pärnumaa Kodukandi liige ja 2006. aastast MTÜ Rohelise Jõemaa Koostöökogu liige.

Suigu Seltsimaja

AUDRU VALD

Audru Vallamaja

Audru valla suurus on 378,84 km². Vald asub Pärnust läänes, omades naabritena Tõstamaa, Koonga, Halinga, Lavassaare ja Sauga valda. Vallal on 23 km pikkune merepiir, millest 3 km on valge liivaga kaetud rannariba – suvitus- ja supluskoht Valgerand. Lisaks roostikukaitseala ja poldrialale, mis on pesitsus- ja läbibrändepaigaks paljudele linnuliikidele on loodes asuv Näitsi Võlla looduskaitseala, Audru kirikut ümbritsev

arboreetrum, rippsildadega Audru park jm. Valda läbiv 30,3 km pikkune Audru jõgi on kujutatud ka valla vapil. Audru valla keskuseks on Audru alevik. Piirkondlikeks keskusteks on Audru alevik, Ahaste, Jõõpre, Kihlepa Lindi ja Kihlepa külad. Vallas on neli kooli: Audru Keskkool, Jõõpre Põhikool, Lindi Lasteaed-Algkool ja Aruvälja Lasteaed Algkool. Lisaks Aruväljale ja Lindile on veel Audru ja Jõõpre lasteaiad. Valla neljas lasteaias on kohti 290 lapsele. Rahvamajasid on viis: Audrus Kultuurikeskus, Jõõpres, Lindil, Aruväljal ja Kihlepas. Raamatukogusid ka viis: Audrus Jõõpres Aruväljal, Kihlepas ja Lindil. Audru keskuses on endise mõisa restaureeritud valitsejamajas muuseum. Valla 25 külas ja Audru alevikus elas (01.01.2008) 5374 inimest, neist lapsi 1342 (25 %) ja eakaid 65 ja vanamaid 778 (14 %) Rahvastiku tihedus 14,2 inimest ühe km² kohta. Valla teid on 239,33 km, sellest asfaltbetoonkattega 15,25 km, mustkattega 3,88 km ja kruusateid 220,2 km. Nelja, Lindi, Liu, Puru sadama kaudu pääsevad kalurid meelele. Põhilised tegevusalad on põlluharimine ja loomakasvatus, kalapüük ja -töötlemine, metsa ülestöötamine ja puidu töötlemine. Mererand ja looduskaunid puhkealad on mõnelegi majutuskohale suureks tõmbenumbriks: Puhke- ja konverentsikeskus Villa Andropoff, Doberani rannamaja, Sassi talu, Kipperri puhkemaja, Sarnakõrtsi talu, Ojako turismitalu, Marksa Puhkekeskus, Allika puhkemaja, Pihlaka talu, Moka Turismitalu.

Registreeritud ettevõtteid Audru vallas kokku 621, OÜ ja AS 187, FIE 434. Traditsiooniks on saanud iga aasta augustikuu teisel nädalavahetusel toimuvad valla Audru valla päevad, kus esinevad valla isetegevuslased ja külalised, laadal müüakse kohalikke käsitöötooteid. Spordirahvas on alati tublimatega väljas merega piirnevate valdade Rannamängudel, kust tullakse tagasi võitjate karikatega. Elurõõmsaid inimesi koondavad mitmed seltsid ja mittetulundusühingud Eassalu-Neitsi Külaselts, Aruvälja Suurküla Selts, Meremetsa külaselts, Hellad Velled, Audru Lastekaitse Ühing, Rahvakultuuriselts Hoiuspuu,

Jõõpre Tantsu- ja LauluseltsVallatud, Lindi Naisselts Rannapiigad, Audru Val-
la Segakoor, Ajaratas, Kevade Selts, Jõõpre Külaselts ja mitmed teised, ringid,
seltsingud.

MTÜ Eassalu-Neitsi külaselts

Külaselts on asutatud 07.03.2004 aastal. Selts arendab ühistegevust Eassalu, Kihlepa, Kär-
bu ja Soomra küladega. Külaseltsi tegevust
juhivad Marika Hunt, Mercedes Merimaa,
Õie Killing, Koidu Kuura ja Helje-Laive Liiv.
Rohkem kui nelja tegutsemisaasta jooksul
on koostatud arengukava ja osaletud mit-
metes maaelu edendamisele suunatud pro-
jektides. Traditsiooniliseks on saanud käsi-
töö- ja külapäevad, mis on kordamööda läbi
viidud Soomra, Eassalu ja Kihlepa külates.
Käesoleva aasta külapäev korraldati koos
Uruste kirikuga selle platsil. Regulaarselt
toimuvad erinevad spordiüritused valla-
rahvale: jalgrattamatk valla huvitavatesse
kohtadesse, tervisepäev Valgerannas jm.
Rajatud on Neitsi küla matkarada, mille hu-
vitavad objektid on tähistatud infotahvlite-
ga. Iga aastaga on suurenenud vallaelanike
ja Eestimaa erinevatest kohtadest tulnud huviliste arv, kes on saanud väga hea
elamuse ilusast loodusest. Külaseltsi algatusel ja Euroopa Liidu vahendite toel
rajati Soomra – Eassalu – Kihlepa – Kärbu piirkonna interneti võrk ja ehitati
Soomra külasse avalik internetipunkt. Külaselts rajas Kihlepassse Klaasikoja,
kus huvilised tegelevad klaasi maalingutega ja portselani maalimisega. Küla-
selts on korraldanud mitmete trükiste, infovoldikute väljaandmist: Neitsi raba
matkarada, Pangamägi, Uruste Issanda Taevaminemise apostlik õigeusu kirik
135 ja teised. Külaseltsi rendil olevale Kihlepa rahvamaja hoonele on pandud
uus katus, õuele ehitatud laste mänguväljak jm. Külaseltsi noored osalevad
aktiivselt Euroopa noorte projektides. Aastas korraldatakse külade rahvale üle
20 huvitava ürituse.

Külapäev Uruste kiriku platsil

MTÜ Aruvälja Suurküla Selts

Külaselts on asutatud 15. märtsil 2004.a. Selts arendab ühistegevust Aruvälja,
Ahaste, Kärbu, Põhara ja Soeva külade elanikega. Külaseltsi tegevust juhivad
Aili Elend, Eve Krillo, Juta Killing ja Jaanus Põldmaa. Külaselts on korralda-
nud mitmeid heakorra ja koduaedade kujundamise päevi, renditud rahva-

Naisansambel Karuohakas

välisseinad ja remonditud saali põrand, lava ja fuajee.

maja juurde on ehitatud kiige ja lõkkeplats. Kuus – seitse korda aastas toimuvad meeleolukad peoõhtud. Kohtutakse huvitavate inimestega, tähistatakse rahvakalendri tähtpäevi jne. Igakuuliselt korraldatakse koos noortega huvitavaid üritusi. Külaseltsi juures tegutsevad naisansambel Karuohakas, näitering ja loovringid lastele. Euroopa Liidu abirahaga on soojustatud vallalt rendile võetud Aruvälja rahvamaja hoone

MTÜ Rahvakultuuri Selts Hoiuspuu

Hoiuspuu selts on asutatud 7.septembril 1998.a. Seltsi põhitegevus on pärimuskultuuri edasikandmine tulevastele põlvetele. Hoiuspuu tegutseb rahvusliku audentse folkloori harrastamisega, selle tutvustamise ja õpetamisega erinevatele inimestele. Seltsi tegevust juhivad Aili Rehe, Sirje Osipov ja Marika Bauer. Traditsiooniliselt on Hoiuspuu korraldanud üle aasta juulikuul keskel Audru

ru pargis rahvusvahelise folklooripeo Audru Andevakk. Hoiuspuu naiste, laste ja memmede rühmad on alati esinenud igal aastal augustikuus toimunud Audru vallapäevadel. Naisrühma tantsijad on osalenud kõigil Rahvusvahelise Folkloorifestivalide Organisatsioonide Nõukogu (CIOFF) poolt korraldatud Baltimaade rahvusvahelistel festivalidel "Baltika".

MTÜ Audru Muuseumi Sõprade Selts Ajaratas

Selts on asutatud 14. jaanuaril 2004.a. Seltsi tegevuse eesmärgiks on kodukoha ajaloolise pärandi kogumine, säilitamine ja vallaelanikele ning kõigile huvilistele tutvustamine. Kaalukas osa seltsi tegevuses on kohaliku rahvatantsu traditsioonide edasikandmine, selle tutvustamine vallas, Pärnumaal

ja mujal. Seltsi tegevust juhi-
vad Helgi Roots, Tiiu Jalakas
ja Vahur Kobolt. Seltsi juures
tegutseb Helgi Rootsi juhen-
damisel naisrahvatantsurühm
Audru Naised, mille 16 tant-
sijat igal nädalal õpivad uusi
ja kordavad seniõpitud tant-
se. Rahvatantsurühm on aasta
jooksul esinenud üle 20 korra
nii Audrus, Pärnus ja mujal
Eestis. Osaletud on mitmetel
tantsupidudel ja festivalidel
ning valmistatakse minekuks
suvel toimuvale Eestimaa laulu- ja rahvatantsupeole. Teise osa seltsi Ajaratas
tegevusest moodustab kodukandi ajaloolise pärandi säilitamine ja selle tut-
vustamine huvilistele. Muuseumi saalis korraldatakse regulaarselt rahvakul-
tuuri, kodukandi ajalugu ja Audru vallast pärit kultuuritegelaste elu kajasta-
vaid näitusi. Muuseumisõprade Seltsi liikmed juhendavad Audru Keskkooli
õpilaste kodu-uurimise alaste tööde valmimist.

Naisrahvatantsurühm Audru Naised

MTÜ Audru Valla Segakoor

Audru Valla Segakoor on asu-
tatud märtsis 2003. Mittetuln-
dusühingu juhatuses on Mairi
Õismets, Ly Suursild, Aulika
Annus ja Eino Ojandu. Selts
tegutseb muusika- ja laulukul-
tuuri säilitamise, levitamise ja
toetamisega, kontsertide kor-
raldamise, laulupidudest ja
konkurssidest osavõtmisega,
koostöö tegemisega koolide
laulukooridega. Segakoori ju-
hendavad kogenud dirigendid Tiia Tamm ja Annely Kuningas. Segakoor on
esinenud Audru vallapäevadel, valla rahvamajades toimunud kontsertidel.
26. – 29. juulil 2007 osales koor täies koosseisus (23 täiskasvanut ja 10 last) sõp-
ruslinnas Ähtäris toimunud rahvusvahelisel festivalil kolme iseseisva kontser-
diga. Segakoor on igal aastal andnud jõulukontserdi valla kahes kirikus Eesti
Evangeelse Luterliku Kiriku Audru koguduse ja Eesti Apostlik Õigeusu Kiri-
ku Jõõpre koguduse kirikus. Segakoor valmistub minema 2009. aasta juulis
toimuvale Eestimaa üldlaulupeole.

HALINGA VALD

Asukoht: Põhja-Pärnumaa. Pindala: 365 km², 3369 elanikku. Halinga vald asub endise Pärnu-Jaagupi kihelkonna põhjaosas. Halinga vald on esimene ühinenud vald vabariigis. 1996.aasta 23.oktoobril taasühinesid Pärnu-Jaagupi (alev)vald ja rõngasvald Halinga. Meie kogukond on 43 küla ja Pärnu-Jaagupi alev, mis asub Pärnust 25 km kaugusel ja Tallinnast 101 km kaugusel.

Kogukondliku kultuuri tuumaks on paiga kultuurimälu (kiriku, kooli, seltsi, omandi, ettevõtluse jm arengulugu) mida paiga tänane miljö, tooniandvad isikud, perekonnad, omanikud, ettevõtted ja seltsid ning nendevahelised suhted edasi kannavad. Kogukonna sidujateks on vabatahtlikus tegevuses esile kerkinud sädeinimesed. Kogukondlik kultuur põhineb usaldussuhtel. Paigatundlikest indiviididest on kujunenud tugev kogukondlik aktiiv, kelle esimeseks mureks on kogukonda ühendavate ja paiga eripära esiletoovate traditsioonide arendamine. Paikkondliku vallaasutuse töötaja ülesandeks on olla sellise aktiivi teenistuses, hoida koostööõhkkonda ja aidata ära teha töö argielu korraldamisel.

Halinga Vallavalitsus:

Uus 53, Pärnu-Jaagupi, 87201 Pärnumaa

Tel. 447 3700, faks 447 3701

halinga@halingavald.ee, www.halingavald.ee

Vahenurme selts Vaheka on tegutsenud alates 2003. aastast küla elukeskkonna parandamisega ning külarahva

aktiviseerimisega. Selts on korraldanud heakorralguid, rajanud külaplatsi, võrkpalliväljakud ja laste mänguväljaku, ehitanud bussiootepaviljoni. Vahe-
nurme kandi noored esindavad spordiüritustel Halinga valda ja Pärnu-Jaagupi
Gümnaasiumi. Korraldame ühisüritusi, mis on kujunenud traditsioonilisteks
(vastlapäev, kevadise koolivaheaja lauamängude võistlused, külapäev, suvised
pallimängupäevad) ja loenguid üldharivatel teemadel inimeste enesehinnan-
gu tõstmiseks. Toimuvad kunsti-käsitöö alased koolitused. Seltsi tegevus on
projektipõhine. 2005. aastast on avatud Vaheka seltsimaja, mida kasutatakse
vaba aja veetmiseks, erinevateks perekondlikeks- ja koolitusüritusteks Majas
on saun, jõusaal, käsitöötuba kangastelgedega, infotuba arvutitega, mängude-
saal koroona ja lauateniselauaga, muusikakeskus.

Uduvere seltsing

nooremale põlvkonnale, külakeskuse heakorra eest hoolitsemine, kus on meeldiv sportida ja kultuurselt vaba aega veeta. Traditsioonilised üritused on: talgupäev aprillis, harrastajate võrkpalliturniir mais, jaaniõhtu juunis, laada-

päev juulis ja perepäev augustis. Seltsingu kaasabil korraldati Pärnu-Jaagupi kihelkonnapäevade ajal (juulis 2003) külade mess ja küladevahelised spordivõistlused. Uduvere parki on ehitatud KOPi kaasabil varikatus, välikäimla, lastele mänguväljak, liivakast koos ronilaga, pargist on saanud ideaalne noorte perede kokkusaamise paik.

Spordiklubi Tervis

Tegevusala: sport. Aadress: Liibatse küla, Halinga vald, 87201 Pärnumaa. Juhatuse liikmed: Ülo Laks, Alar Palk, Eerika Lõõbas, Tiiu Muhel, Bruno Born. Kontakt: tel 4494 6698.

Korvpalliklubi Pärnu-Jaagupi

Tegevusala: sport. Aadress: Kooli 3, Pärnu-Jaagupi alev, Halinga vald, 87201 Pärnumaa. Juhatuse liige: Priit Pihelgas. Kontakt: tel 5555 6059.

Korvpalliklubi Pärnu-Jaagupi alustas oma tegevust 1999.aasta sügisel, seega algas tänavu juba kümnes tegutsemishooaeg. Klubi tegeleb noorkorvpallurite (poisid) arendamisega miniklassist kuni täiskasvanute klassini ja pakub neile korralikke ja kvaliteetseid treening- ja võistlustingimusi. Parimaid ja perspektiivikamaid mängijaid on alati edasi suunatud suurematesse ja tugevatesse klubidesse. Hetkel treenib klubis 40 poissi, neid juhendavad kaks treenerit. Tegutsemisaja parimateks tulemusteks on medalid Eesti noorte meistrivõistlustelt: 2 kulda (2004,2007), hõbe (2006), 2 pronksi (2004,2005). Saadud on ka palju muid auhinnalisi kohti erinevatest võistlussarjadest. Klubi käekäigu eest on hoolitsenud kauaaegsed suurimad toetajad Halinga Vallavalitsus, Halinga Energeetika, OÜ Petesport, OÜ Halinga.

Pärnu-Jaagupi Pensionäride Ühendus

Tegevusala: kultuur. Aadress: Uus 55, Pärnu-Jaagupi alev, Halinga vald, Pärnumaa. Juhatuse liikmed: Albert Teppand, Boris Kuusik, Jaan Bauer, Maimu-Valli Raid, Aili Riidamets, Elvi Viira, Elli Kalda. Kontakt: tel 449 4382, tel 449 4061.

Ühendusse kuuluvad kõik ärksamad Halinga valla pensionärid. Tegevusaastat alustatakse iganädalase võimlemisega võimlemisringis. Tantsuhuvilised tantsivad Pärnu-Jaagupi Rahvamaja rahvatantsuringis Eite-Taati. Sügise algust ja isadepäeva tähistatakse peoga. Detsembris kutsub Halinga Vallavalitsus kõik valla pensionärid suurele jõulupeole. Uus aasta jätkub võimeldes, tantsides. Lustitakse, naljatatakse aprillipeol. Emadepäeva tähistamine toimub kohvilauaga. Suvel korraldatakse huvireise.

Kogu suve on memm või taat kirikuvalves, sest Pärnu-Jaagupi kirik on „Teeliste kirik“ Sügisel ja kevadel riisutakse ja koristatakse kirikupargis. Talvel liiguvad nõel ja sukavardad nobedalt kirikumõisa käsitööringis. Töö tulemus on igakevadine käsitöönäitus. Eakate elu on huvitav ja sisutihe.

HÄÄDEMEESTE VALD

Mälestusmärk Kablis

Häädemeeste vald on tuntud oma mitmekesise looduse, mererandade, pikaajaliste haridus- ja kultuuritraditsioonide, mitme ilusa kirikuhoone, maavarade (savi ja mineraalvesi) ning eestlaste esimeste kaugsõidupurjekate ehituskohana. 6.detsembril 1990.a. vallaõigused saanud, on siin praegu 390,2 ruutkilomeetrit lisaks Häädemeeste alevikule 20 küla. Elanikke on 3092 (1.1.2008).

Vallas on võimalik saada nii põhi- kui gümnaasiumiharidust. Häädemeestel, Kablis, Treimanis ja Massiarus on kultuuriasutused. Ettevõtlus vajab järjest rohkem tähelepanu ja toetust, lisaks turismi ja puhkemajanduse arendamisele on muid kasutamata võimalusi.

Häädemeeste vallas on üle 20 tegutseva kodanikuühenduse, aktiivsed ja silmapaistvad on neist kümmekond. On küla-, nais- ja kultuuriseltse, käsitööühendusi, tegeletakse spordi, jahinduse ja heategevusega. Vallaeelarves on igal aastal kindel summa mittetulundustegevuse toetuseks.

Häädemeeste Vallavalitsus

Pärnu mnt. 13, 86001 Häädemeeste.

Tel. 446 4175, e-post info@haademeeste.ee

MTÜ Soometsa Külaselts

Soometsa Külaselts rajab külamaja

näiteks prügimajandus ja internetiühendus. Külaelanike osalusel on loodud külaturismi paketid, ühiselt korraldatakse erinevaid koolitusi ning seminare ka laiemale huviliste ringile. Külamaja kavandatakse luua vabahariduslik koolituskeskus. Selts veab eest valla kodanikeühenduste ümarlauda. Seltsi tulevikuvisioniks on olla külaelanikke kooshoidev keskus, mis tagab küla püsimise ja arenemise. Soometsa Külaseltsi tegevuse tulemusena omistati külale 2007 aastal "AASTA KÜLA" tiitel. Kontakt: soometsa@soometsa.ee

Tegutseb alates 2002.aastast, MTÜ Pärnumaa Kodukandi ja MTÜ Pärnu Lahe Partnerlus-kogu liige. 2004.aastal alustas külaselts oma maja ehitamist, mis on toetust saanud SAPAR-Di programmist, Kohaliku Omaalgatuse Programmist, Häädemeeste vallalt, Hollandi fondist. Külaselts korraldab rahvusvahelisi noorte kokkusaamisi Soometsa suveakadeemia nime all. Lisaks pakub külaelanikele kogukonnateenust,

Häädemeeste Kunstkäsitööselts Rääk

Seltsil on 17 liiget, koos käiakse muuseumi ruumides. Lisaks isikupäraste ja uudsete käsitööesemete valmistamisele seltsi liikmete poolt on oluline mitmesuguste kursuste (maalimine, nukkude valmistamine) korraldamine valla elanikele. Välja on pandud üle paarikümne temaatilise näituse, ka kursused lõpevad tavapäraselt avaliku näitusega. Populaarsed on õpitoad Põhja-Liivimaa festivalidel Häädemeestel ja

Ainažis, õpetatud on klaasi-, portselani- ja siidimaali tehnikaid. Viimased kaheksa aastat on koostöös Port Arturi kaubakeskusega valmistatud jõululingitusi Pärnu lastekodu lastele. Kooli 9, 86001 Häädemeeste, puk2@hotmail.ee

Õlimaali näitus "Maalime veel" 23.mail.2006.a.

MTÜ Häädemeeste Naisteühing Martad

*Martala on kujunemas piirkondlikuks
käsitöökeskuseks.*

Häädemeeste Martad on saanud eeskuju tegutsemiseks Soome analoogsetelt naisseltsidelt. Ühingu kasutuses on vallale kuuluv väike maja, mis Martala nime all koondab peamiselt käsitööst huvitatuid ning millest tahetakse kujundada üks piirkondlikke käsitöökeskusi. Martad on olnud aktiivsed osalised vabahariduslikus tegevuses. Sagedased on käsitöö õpitubade projektid, kus õpetatakse uudseid võtteid

ja stiile. Viimased kümmekond aastat on Martad kudunud jõuludeks sokid kõigile valla 1. klassi õpilastele ning valmistanud papud kõigile vallas sündinud beebidele.

Kontakt: Pärnu mnt. 5-9, 86001 Häädemeeste, kai.marjamagi@mail.ee

Häädemeeste Suurküla Mittetulundusühing

Ühendab aleviku territooriumil asunud endise Suurküla elanikke. Viimase aja suuremaks ettevõtmiseks on olnud Suurküla seltsimaja (endine Köstrimaja ja aleviku kultuurimaja) renoveerimine koostöös vallaga. Hoone sisustamise järel saab sellest kultuurikeskus kogu alevikule. Märkimist väärib seltsi algatus toetada noori peresid ja edukamaid õpilasi. Igal suvel korraldatakse populaarseid külapäevi, kus põimuvad tõsisemad teemad ja meelelahutus. Külapäevad toovad kokku praegusi ja endisi Suurküla elanikke, palju on osalejate ja korraldajate hulgas noori.

*Malle Nikopensiuse valmistatud
kaelarätid külapäevaks*

Kontakt: Suurküla 10, 86001 Häädemeeste, kaseivi01@hotmail.ee

MTÜ Kabli Külaselts

Omaaegne seltsing Kapella on pannud aluse mittetulundusühinguna tegutsevale külaseltsile, mille põhieesmärkideks on Kabli küla arendamine, selle laiem tutvustamine ning külaelanike koondamine ühisteks tegevusteks. Mitmesuguste projektide elluviimise tulemusena on rajatud ja korrastatud kooskäimiskohti, koostatud küla kroonikat, korraldatud kursusi elanikele, hangitud rahvariideid. Rõhku pannakse Kabli kui turismi- ja puhkepiirkonna tutvustamisele ja propageerimisele, selleks kavandatakse trükimaterjalide väljaandmist. Toetust on saadud KOP-st, valla toetusfondist, PRIAst. Kontakt: 86002 Kabli, eva@hot.ee

*Kabli Külaselts korraldas lastele
vaibakudumise kursused*

KAISMA VALD

Kaisma vald

Kaisma vald asub Pärnumaa põhjaosas ja piirneb Rapla maakonnaga. Valla keskus paikneb 12 km Järvakandist ja 60 km kaugusel Pärnust. Valla pindala on 184 km². Elanikke on 555.

Kaisma valla peamiseks väärtuseks on säilinud ja ökoloogiliselt puhas looduskeskkond, mida ilmestavad metsad (üle 50% valla territooriumist), sood ja rabad. Vallas asub Taarikõnnu looduskaitseala, mille hulka kuuluvad ka Taarikõnnu, Laianiidu ning Aruniidu rabad. Looduskaitse aladeks on veel Kergu LKA ja Kõnnu park. Looduskaitsealaks saab tulevikus Kaisma hoiuala.

Kaisma suurimaks väärtuseks on Kaisma järvede maastik. Iidsetest aegadest on piirkonnas tegeldud põllumajandusega, sama traditsiooni jätkatakse ka tänapäeval. Veel tegeldakse vallas metsavarumise ja puidu töötlemise, kaubanduse, autotranspordi ning turismiga.

Kaisma valla territooriumil on üks kool, mis 2008/2009 õppeaastal tegutseb lasteaed – algkoolina. Vallas on kultuurimaja, kus tegutsevad erinevad taidlusringid. Töötab ka raamatukogu.

Kaisma vald: 87401 Pärnu maakond

Tel. 449 3449, faks 449 3449

info@kaisma.ee, www.kaisma.ee

MTÜ Järvemaastik

Kaisma järv

on huvitatud Kaisma Suurjärve käekäigust ja Kaisma Vallavalitsus, kes on katastriüksuse omanikuks millel põhiliselt mittetulundusühing tegutseb.

Aastate jooksul on mittetulundusühing kirjutanud projekte taotlemaks raha, et Suurjärve ümbrust hooldada. Muretsed on vastav hooldustehnika. Osaletud on ka Kaisma Suurjärve matkaraja ehituse projektis.

Kontakt: Andres Metsoja, tel 513 8045, andres@puhkeala.ee

MTÜ Kerkau

Mitu head aastat on Kaismal tegutsenud Kultuuriselts KÕRE. Korraldatud on projektipõhiselt Kaisma päevi.

Taotletud erinevaid toetusi ja korraldatud talguid. Viimane oli kultuurimaja ümbruse ilme parandamiseks. Ei saa mööda minna Kaisma Vösa-teatri etendustest sellel suvel, mis kõik olid väga menukad. 17.sept.2008 lõpetasime Kultuuriselts KÕRE ja asutasime MTÜ Kerkau. MTÜ annab rohkem võimalusi tegutseda. Eelkõige tahame hoida ja arendada kohalikku kultuuripärandit, parandada valla ilmet ja teatriga jätkata. Esimene projekt on teele lähetatud ja loodame sellest abi kogu meie valla rahvale.

Kontakt: Marika Kruusmaa, tel 505 2186, kerkau.kaisma@mail.ee

Kora naiteseltskond

MTÜ Kaisma külaelu areng

Külaelu, puhkuse võimaluste arendamine, laste ja noorteürituste korraldamine, kultuuri, turismi ning säästva-ja keskkonnasõbraliku eluviisi edendamine.

Kontakt: tel 565 3817,
e-post: lataou@hotmail.ee

Spordiselts "Kergu MK"

Seltsi asutasime 2008.a. jaanuaris. Tegeleme motokrossiga. Valminud on korralik rada kruusaaugus, mis vajab pidevat hooldust ja täiustamist. Rada aitavad korras hoida kohalikud motohuvilised. Harjutamas käivad krossimehed nii meilt kui mujalt. Seltsi liikmed võtavad aktiivselt osa erinevatest motoüritustest üle Eesti. Kontakt: Toomas Tõnisson, tel 506 6743.

SK Kergu MK

KIHNU SAAR

Kihnu on Liivi lahe suurim ja suuruselt seitsmes Eesti saar. Saare pindala on 16,4 km². Saar on 7 km pikk ja kuni 3,3 km lai. Rannajoone pikkus on 36,2 km. Pinnamood on tasane, kõrgeim punkt on 8,5 üle mere pinna. Pehme ja mere-line kliima on Eesti keskmisest soojem: aasta keskmine õhutemperatuur on + 5,5 °C, juuli keskmine on üle + 17 °C.

Lähim mandripunkt, Tõstamaa poolsaare Lao maanina on Kihnust 10,2 km kaugusel. Saarel on neli küla: Lemsis küla, Linaküla küla, Rootsiküla küla ja Sääre küla. Idaosas asuvas Lemsis on sadam, mille kaudu toimub põhiline liiklus mandri ja saare vahel navigatsioonihooajal. Linakülas on haigla, koolimaja, koduloomuuseum, kirik ja uus rahvamaja, kus asuvad ka raamatukogu ja vallavalitsus. Sääre küla asub saare põhjaosas ja keske ja seal asuvad sidejaoskond, poed ning Kurase keskus. Põhjaosas asub ka lennuväli. Lõuna-Kihnus asuvas Rootsikülas paiknevad Kihnu Jõnnu mälestuskivi, ilmajaam

ja majakas. Kihnu saarel elab 636 inimest. Valla allasutused on Kihnu Kool, Kihnu Rahvamaja, Kihnu Muuseum, Kihnu Raamatukogu, Kihnu Tervisekeskus.

SA Kihnu Kultuuriruum hoiab pärimuskultuuri

Metsamaa pidu

Kui kihnu folkloor, käsitöö ja kombestik 2003. aastal UNESCO pärimuskultuuri meistriteoste maailmanimekirja kanti, alustas tegevust sihtasutus Kihnu Kultuuriruum. Selle eesmärgiks on hoida ja arendada kultuuri Kihnu ja Manija saartel.

Kihnu Kultuuriruumi juhatuse esimees on Mare Mätas, kelle eestvedamisel taaselistati pikka aega varjusurmas olnud kihnu pulma traditsioon.

Pärast 13-aastast vaheaega peeti 2007. ja 2008. aasta suvel Kihnus kolmed traditsioonilised pulmad. Kihnlaste jaoks olulisem päev rahvakalendris on kadripäev, mille kombekohase tähistamise on kultuuriruum oma õlule võtnud.

2008. aastal ostis Kihnu Kultuuriruum Metsamaa talu, et kujundada see kogukonna pärimuskultuuri keskuseks. Seal peetakse mitmesuguseid pärimuskultuuri ja rahvakalendriga seotud üritusi, näiteks pillilaager ja tantsuklubi, ning suveperioodil saab Metsamaast remondis oleva Kihnu koduloomuuseumi ajutine asendaja.

Kihnu kogukonna jaoks on üliolulised rahvariideprojektid. Kuna tänapäeval pole meelepärast põlleriit ega sitsirätikuid saada, on sihtasutus seda maailma eri paigust muretse- nud ja kihnu naised on saanud oma varusid täiendada. Kihnu Kultuuriruum annab välja ka Kihnut ja kultuuri tutvustada trükiseid ja tegeleb koolis pärimuskultuuri õpetamise sisseviimiseks vajalike õppevahendite väljaandmisega. Ilmunud on Kihnu Lugõmik ja loodusõpetuse vihik, koostamisel on ajaloovihik.

Kihnu Kultuuriruumi eest-

Metsamaa talu

vedamisel osalevad kihnlased rahvusvahelistel folkloorifestiivalidel, sel aastal käidi Tšehhis, Slovakkais ja Ukrainas. Noorte kaasamiseks loodi Kihnu Kultuuriruum Nuõrdõselts.

Kontakt: SA Kihnu Kultuuriruum, kultuuriruum@kihnu.ee, tel 5332 4189 Mare Mätas

Suurhall koondab kalurid ühe mütsi alla

Kihnu ja Manilaiu kalurid moodustasid mittetulundusühingu Suurhall, mis koondab kalurid ühe mütsi alla ja teeb asjaajamise lihtsamaks.

2007. aasta novembris loodud Kalurite ühingu on 43 liiget, juhatuse esimees on Mihkel Leas. Kuigi Kihnu mehed on ajast-aega kala püüdnud, tekkis vajadus ühte hoida aasta tagasi, et väikesaare kalurite probleemide eest ühiselt võidelda. Näiteks võttis riigi-

Mihkel Leas

kogu kihnu kalurite häält kuulda ja muutis kalapüügiseadust, mis annab väikesaarte kaluritele loa kala püüda ka viie nakkevõrguga. See võimaldab Kihnu ja Manilaiu kaluritel oma põlvest-põlve kestnud igapäevatööd jätkata ning nad ei pea välismaale tööd otsima minema. Kihnu kalurid osalevad ka Liivi lahe kalanduskogus, mille kaudu hakatakse taotlema Euroopa Liidu rahasid. Kontakt: MTÜ Suurhall, mitta1961@hotmail.ee, telefon 566 75372, Mihkel Leas

Kihnu Spordiselts on toonud Kihnu saarele tennise

MTÜ Kihnu Spordiselts kutsuti ellu selleks, et anda Kihnu rahvale võimalus spordiga tegelemiseks. See kasumit mittetaotlev spordihuvilisi esindav organisatsioon on keskendunud tennisele. 2006. aasta suvel ehitati suures osas spon-

sortite toel Kihnu mändide alla igati kaasaegne tenniseväljak ja treeneriks kutsuti omaaegne NSV Liidu meister Maria Aimre (Kull). Kui tavaliselt kuuluvad tenniseväljakud ja -hallid klubidele või eraisikutele, on Kihnus suureks eeliseks, et väljak on valla kasutuses ja kõik vallaelanikud saavad tasuta tennist mängida. Seda võimalust kasutatakse hoolega, suvel kestis tennisemängimine vara-

hommikust kuni õhtupimeduseni ja huvilisi jätkus vanuses 6 - 70 eluaastani. Tennisehoog ei raage ka sügisel, septembris mängiti tennist kokku 50 tundi. Talveperioodil väljakut kasutada ei saa ja siis toimuvad treeningud rahvamaja saalis. Kuigi talvel tennisemäng nii populaarne ei ole, on see ainuke aastaring-selt toimiv spordiala Kihnus.

Kontakt: MTÜ Kihnu Spordiselts, tel 533 6470, Maria Aimre

Kihnu kogudusesse kuuluvad kõik kihnlased

Eesti Apostelliku Õigeusu Kiriku (EAÕK) Kihnu Nikolause kogudusse kuuluvad kõik täiskasvanud kihnlased. See tähendab, et koguduses on 365 liiget, kes igaaastast liikmemaksu maksavad. Eestis on see harukordne, et ühe valla kõik elanikud kogudusse kuuluvad, kuid traditsioone austavas Kihnus on see ajast - aega nii olnud. Alguse sai see aastakümnete tagusest ajast, kui ainult koguduse liikmed viidi enne viimsele pühapaigale matmist kirikust läbi. Samuti on peaaegu kõik kihnu inimesed ristitud. Kuid kirikuvanem Elvi Vesik leiab, et kirikus käijaid jääb aastast - aastasse vähemaks. Kirikusse tulevad inimesed peamiselt siiski ainult pühade, matuste ja ristsete ajal.

Jumalateenistust peetakse Kihnu kirikus kord kuus, seda viib läbi Põlvamaa preester Viktor Ivask.

Kihnu kirikut aitavad enese teadmata üleval pidada suvekülalised, keda ekskursioone korraldab AS Kihnurand pühakojas-

Põlluste kirik

se toob ja selle eest kirikule raha annab. Kihnu kirik ja selle ajalugu pakub turistidele suurt huvi ja suurem osa külalistest soovib kirikule pilgu peale heita. Kontakt: Kihnu EAÕK kogudus, Elvi Vesik, telefon 446 9704

Kihnu Kultuuri Instituut viis Kihnu keele Eestimaa kodudesse

Sihtasutuse esimene ülesanne on tegelda kihnu keele säilitamise ja uurimisega. Et kihnu keele suurim vaenlane on eesti keel ja eriti eestikeelne meedia, otsustas sihtasutuse juhatuse esimees Mark Soosaar meediat ennast ära kasutada ja käivitas Vikerraadios kihnukeelsed uudised. Nende hingeks on Marju Vesik ehk Mere Marju, kelle häält paljudes Eestimaa kodudes tuntakse. Esimesed Kihnu uudised kõlasid raadioetris 2005. aasta jaanuaris ehk samal nädalal, kui Eestimaad laastas jaanuaritorm.

KKI teeneks on ka kihnu keele õppeainena sisseviimine Kihnu koolis, nende õpetamiseks on välja antud kihnu keele töövihikuid. Kihnukeelste trükiste koostamisega tegelevad noored õpetajad Külli Laos, Evi Vesik ja Ly Leas ning Reene Leas. Sihtasutus tegeleb ka kihnu kultuuri tutvustamisega, novembrikuus korraldas KKI Veneetsias Kihnu kultuuri päevad.

Kontakt: Kihnu Kultuuri Instituut, marjuvesik@hotmail.ee, telefon 529 4734, Marju Vesik

KOONGA VALD

Koonga vald sai omavalitsuse staatuse 12.detsembril 1991.a. Valla territoorium on 438 km², sellest: põllumajandusmaa 19 %, metsamaa 35 %. Vald piirneb põhjast Lihula ja Vigala vallaga, idas Halinga valla ja Lavassaare aleviga, lõunas Audru ja Tõstamaa vallaga ning läänes Hanila vallaga.

Valla keskus asub Koonga külas. Kaugus suurematest linnadest on Tallinnast 125 km ja Pärnust 37 km. Elanike arv 1.jaanuari 2008.a. seisuga on 1298. Külasid 42. Vallas on kaks põhikooli Koonga ja Lõpe, kaks lasteaeda "Naksitrallid" Koongas ja "Miki" Lõpel. Vallas tegutseb Lõpe klubi. Suurem tööandja vallas on Koonga Vallavalitsus. Aktiivselt tegutsevad MTÜ Pikavere Küla Selts ja Oidrema Naisselts. Alates 1989.aastast toimub juulikuu kolmandal laupäeval iga-aastane Mihkli laat. Tegevust leiavad ka valda külastavad puhkajad. 1999.aasta sügisest on võimalik külastada Soontagana Maalinna. Seal on toimunud filmi "Malev" filmivõtted ja mitmed teatrietendused. 1998.aastal alustati Nedrema puisniidu taastamist, mille tulemusena on niidetava ala suurus kasvanud 100 hektarini. Nedrema puisniit on üks Eesti ja kogu Euroopa suurimatest puisniitudest. Puisniidul paikneb ka Õpperada. Rattaretkede alguspunktiks on tänini tegutsev Oidremaa karjamõis.

Oidremaa Naisselts

Naisseltsi matk ja piknik Nedrema puisniidul

Oidremaa Naisselts tegutseb Koonga vallas alates 1999.a. novembrist. Seltsi idee algataja ja eestvedaja tänaseni on Oidremaa mõisa perenaine Marika Erismaa.

Koos käime aastast aastasse regulaarselt iga kuu kord. Meie tegevust läbi aastate kajastab nüüdseks juba mahukas kroonika. Sealt leiab nii klaasi- kui siidimaali, mitmesugust käsitööd, alternatiivmeditsiini, punutiste valmistamist, ühi-

seid teatrikülastusi ja kindlasti meeldejäävaid jõuluõhtuid jne.

Tihedad sidemed on meil Koonga Vallavalitsusega, Lihula Rahvakunsti Seltsinguga ja Oidremaa küla seltsinguga. Vallavalitsuse ja külaseltsinguga sai ühiselt europrojekt kirjutatud ja renoveeritud Oidremaa külakeskus. See maja on nüüdseks paljude ettevõtmistega seotud.

Merike Pikk mets, telefon 5803 9542, pikk mets@hot.ee

Pikavere Küla Selts

Pikavere küla esmamainimine toimus 1534. aastal, tegemist on ajaloolise asustusega. Ka tänapäeval elavad siin inimesed põlistes taludes, puuduvad korterelamud. Külas elab ametlikel andmetel alaliselt 43 inimest, tegelikult on aga külaga seotud rohkem inimesi, sest siin on ka suvekodusid.

Külarahvas on üsna üksmeelne ja püüab külaelu edasi viia. Paremaks koostööks oli algul loodud seltsing, millest arenes välja praegune Pikavere Küla Selts. Pikavere Küla Selts asutati 17.04.2005.a. Asutamiskoosolekust võttis osa 18 inimest. Praegu on Pikavere Küla Seltsil 29 liiget.

Pikavere Küla Seltsi eesmärgiks on küla sotsiaalse ja

Jõulupakendite valmistamine 2006

majandusliku arengu edendamine, rahvakultuuri säilitamine ja edasikandmine, külaelu aktiveerimine ja koordineerimine, talumajanduse ja ettevõtluse arendamisele kaasaitamine läbi ühistegevuse.

Pikavere Küla Seltsi traditsioonilised üritused on koristustalgud kevadel, suvine piknik, ekskursioon mõnda teise huvitavasse Eesti paika ja ühine jõulupidu.

Pikavere Küla Selts annab välja Aasta Tegija ja Aasta Toetaja tiitli, mis antakse üle aasta lõpus. 2006 aastal valiti Pikavere küla Pärnumaa Aasta külaks. Pikavere Küla Selts on Pärnu Lahe Partnerluskogu liige. On kujunenud head koostöösidemed Kilksama-Räägu Külaseltsiga Sauga vallast. Pikavere Küla Seltsi tegemistega saab tutvuda meie kodulehel aadressiga www.pikavere.ee

Pikavere küla II kokkutulek, mis toimus 2007.a.

LAVASSAARE VALD

Tänane Lavassaare on alguse saanud 1919.a. sinsele soomassiivile rajatud turbatööstusest ja koos sellega kasvanud töölisasulast. 1949.a. märtsis sai Lavassaare omaette administratiivüksuseks alevi õigustes ja 1950.aastate lõpus hakati rajama uut asulat endisest 2 km kaugusele Lavassaare mäele. Enne seda kuulus asula Jõõpre ja Sauga valla koosseisu. ENE andmetel on Lavassaare

(Lawasser) küla esimest korda mainitud 1624.aastal. Sellest annab tunnistust Hiieägi ja seal asunud ohvrikivi ning matusepaik "Kalmetepealne". Lavassaare haldusterritooriumi pindala on 8 km². Elanike arv on viimasel ajal 560 ja 600 vahel. Lavassaares on Lasteaed-alkkool, Rahvamaja-noortekeskus, raamatukogu, sidejaoskond, perearstipunkt ja 2 kauplust. Suurimaks kultuuriobjektiks muuseumraudtee. Suurimaks töandjaks on AS Tootsi Turvas. Lavassaare on väike, meeldiv ja turvaline koht.

MTÜ Eesti Muuseumraudtee

Loodi 19.11.1996.a. Asutajaliikmed olid Eesti Muinsuskaitse Selts, Lavassaare vald ja AS Tootsi Turvas, hiljem liitusid Edelaraudtee AS ja Edelaraudtee Halduse AS. Kogutud raudteeveeremi paigutamise kohaks sai endine nn vana asula. Muuseumi kasutuses on Lavassaare valla munitsipaal-kinnistu ja selle oluliseks osaks olev kolmekorruseline hoone,

milles asuvad siseekspositsioon, hoidlad ja arhiiv ning liikmeskonna olmeruumid. Esimene eksponaat oli kohapealne, Lavassaare turbatööstuses tööea lõpetanud auruvedur VP-1-899. Raudteemuuseum on populaarsust kogunud nii kodu- kui välismaal. Veeremifondis on arvel 70 üksust ja tehniliste seadmete/inventari fondis 47 üksust. Lisaks on veel siseekspositsioonis, arhiivis ja hoidlates asuvad esemed, fotod ja dokumendid. Tegu on ühe suurema kitsa-

rööpmelise raudteemuuseumiga Euroopas ja ka olulise kultuuri-ja turismiobjektiga Eestis.

Eakate klubi „Lehviv Sukapeal“

Kümmekond pensionieas daami kogunesid 1994. a. sügisel rahvamajja, et koos aega veeta. Aeg kulub kiiremini ja sisukamalt kui koos laulda, teha käsitööd, kuulata huvitavate ja õpetlike inimeste juttu. Selle toreda nimeni jõudsimise veidi hiljem. Kohtume huvitavate inimestega nagu ilmatark Ilmar Tiismaa; arst, kirjanik ja mesinik Ilmar Särg; laulja ja

kirjanik Toomas Kuter jt. Jõulude eel õppisime tegema jõulupärgi. Tutvust oleme teinud lapiteki tehnikaga ja heegeldasime õlakotid. Kui istumine hakkab kontidele liiga tegema, siis käime keppidega matkamas oma kodu kaunistamises kohtades. Suviti oleme korraldanud mitmeid toredaid väljasõite mööda meie kaunist Eestimaad. Tegutsemine käib aina edasi - otsime kontakte huvitavate inimestega, tutvume uute käsitöötehnikatega, tähistame koos rahvakalendri tähtpäevi, peaasi - ei noruta üksinda kodus vaid vananeme rõõmsalt koos.

Mälumäng „Kes - Keda?“

22 aastat tagasi kogunesid esimesed mälumängijad rahvamaja saali esimesele „Kes - Keda?“ turniirile. Esimesed võistkonnad moodustati turbatööstuse tsehhide vahel. Küsimused puudutasid meie oma maakonda. Järgmisel aastal laienes ka küsimuste valdkond kogu Eesti peale. Koos käiakse üks kord kuus oktoobrist aprillini kaasaarvatud. Kokkuvõtteid tehakse iga mängu lõpus ja hooaja lõpuks tuuakse välja esikoht. Ümmargusi tähtpäevi tähistatakse suurema pidulikkusega. Parim võistkond on käinud võistlemas ka maakonna tasandil. Osavõtjate arv pole sugugi langenud.

Naisrahvatansturühm „Kanarbik“

Lavassaare naisrühm kogunes esimest korda sügisel 1994. Vaatamata tantsijate vähesusele ei ole kunagi olnud lõpetamise plaane. Oleme esinenud vallasisestel üritustel ja maakonna tantsupidudel, osalenud „Kolme kandi tantsupäevadel“ Vana-Vigalas ja Sargveres, tantsinud tuhamägedel ja käinud Läänemaa tantsijate kokkutelekutel. Valla ja kultuurkapitali projektide toel on kohe-kohe

valmimas korralikud ühtsed rõivad milles loodame uhkeldada 2009.a. tantsupeol. Hetkel käib tihe ettevalmistus tantsupeo ülevaatusteks, tihe tantsuõppimine koos sõprusrühmadega, sest seltsis lõbusam ja tõhusam.

PAIKUSE VALD

Paikuse vald, 1.10.2008.a 174,92 km², 3860 elanikku, sh tööelisi 2321 ehk 60 %. Asustus on peamiselt valla lääneosas Pärnu ja Reiu jõe ääres. Idaosas on suured metsa- ja soolad. Ligikaudu 52 % valla pindalast on kaetud metsaga, 30% on rabasid, 14 % põlde ja vaid 4 % hõlmab elamu-ja tööstusmaa.

Haridus- ja kultuurielu on koondunud Paikuse alevikku: 403 õpilasega põhikool, 214 kohaline lasteaed, huvikool, spordikeskus ja kaasaegne staadion, raamatukogu, päevakeskus. Lisaks on Seljametsa külas 42 lapsega lasteaed-algkool ning külamaja koos seal tegutseva koduloomuuseumiga.

Soodsa asukoha tõttu on ettevõtlus hästi arenenud. Sadakond ettevõtjat annab tööd umbes 1000 inimesele, kellest 2/3 elavad väljaspool Paikuse valda. Suuremad tööandjad on mööblifirmad OÜ Tammuru Puit ja OÜ Pinea, turbatootja AS Torfex, ning Politseikool. Vabaühendusi tegutseb vallas ligi 20, kui mitte arvestada korteriühistuid jmt.

MTÜ Paikuse Aerutamisklubi

Asutati 2004. aastal, eesmärgiga pakkuda tervetele ja puuetega lastele ning täiskasvanutele võimalust tegeleda meelelahutusliku spordiga. Tänapäevaks toimuvad suvehooajal kaks korda nädalas aerutamistreeningud ning aastaringselt lasketreeningud. Koostöös Eesti Invaspordi Liiduga korraldame invaspordilaagreid üle Eesti. Aastatel 2006, 2007 ja 2008 oleme osalenud klubi liikmetega edukalt

Pühajärve regatil, Paatsalu Meremaratonil ning Invaspordiliidu Eesti meistri-võistlustel laskmises. Lisaks pakume aastaringselt meelelahutuslikke üritusi: paintball, meresüstamatkad, asutuste suve- ja talvapäevad.

Koostöös Paikuse valla ja elanikega on Paikuse Aerutamisklubi jätkusuutlik, luues traditsioone ning võttes vastu uusi väljakutseid.

Paikuse Naisteühing Marta

Loodi Paikuse valla naiste poolt 2003. aastal. Meie peamiseks eesmärgiks on maanaiste igakülgne arendamine.

Oleme kaasatud mitmete organisatsioonide poolt korraldatud õppe- ja teadmiste vahetuse projektides. Läbi Leader projekti oleme kaasatud Rohelise Jõemaa Koostöökogu tegemistesse, osaledes seal aktiivselt. Oleme pidevas kontaktis Soome Laajoe Martadega, külastades teineteist vastastikku kogemuste vahetamise eesmärgil.

Oleme aastaid seisnud Seljametsa järve äärsel alal meeldivaks puhkekohtaks saamise eest. Seljametsa külamajas oleme välja ehitanud ruume vaba aja veetmiseks ning korraldanud koolitusi. Oleme alati avatud uutele ideedele ja meiega ühineda soovijatele.

Paikuse motoklubi

Paikuse motoklubi eesmärk läbi aastate on motokrossi ja motoenduro arendamine. Klubi liikmed esindavad Paikuse valda ja Pärnumaad erinevatel võistlustel nii Eestis kui välismaal. Tegeletakse noorte koolitamisega ning tiitlivõistluste korraldamisega. Klubi eestvedaja ja tituleerituim motosportlane Toivo Nikopensius

on aastatega teeninud tiitlivõite ja medaleid Eesti, Balti ja Euroopa meistrivõistlustelt. Teistel klubi liikmetel on ette näidata hulk medaleid Eesti ja Balti meistrivõistlustelt. 2008. aastal on ka noorte tase tõusnud. Eesti meistrivõistlustelt võideti 2 medalit ning osaleti Euroopa meistrivõistluste etappidel. Motoklubi korraldab igal aastal Eesti ja Balti meistrivõistluste etapi nii Enduros kui ka Endurokrossis, kuhu osalejad tulevad Leedust, Lätist, Soomest. Paikuse vald on motosportlaste seas tuntud ning populaarne sihtpunkt.

Rahvatantsuselts Pastlapaar

Rahvatantsuselts Pastlapaar on asutatud alates 1993. aastast Paikuse vallas "Pastlapaari" nime all tegutsevate tantsurühmade liikmete poolt, eesmärgiga esindada ja kaitsta rahvatantsijate ühiseid huve, hoogustada ühistegevust ning edendada ja tutvustada rahvakultuuri Paikuse vallas ja kaugemal. MTÜ registreeriti 04.05.2005. Esineetakse põhiliselt valla ja külade üritustel – Eesti Vabariigi aastapäevapeol, helilooja Mihkel Lüdigi sünniaastapäeval tema sünnikohas Vas

krääma külas, jaanipäeva üritustel, külapäevadel, Seljametsa külalaadal, valla sünnipäevapeol jmt üritustel, samuti valla külalistele. Osaletakse aktiivselt tantsupäevadel, -pidudel ja kontsertidel ka maakonnas ja kaugemal. Esinetud on Soomes, Poolas, Ungaris ja Norras. Korduvalt on tantsitud ka üleriigilistel laulu- ja tantsupidudel. Aastast 2006 on selts korraldanud Seljametsas rahvakultuuripäevi. 2008.a aitas MTÜ rajada Seljametsa lastele mänguväljaku.

MTÜ Silla Külaselts

Silla külas elab üle 500 inimese ja tänu uutele kinnisvaraarenduse piirkondadele kasvab veelgi. Seega peame end suureks külaks. Küla arenguvõimaluste otsimiseks ja loomiseks asutati 2004. aastal MTÜ Silla Külaselts. Külaselts loodi selleks, et küla areneks elanikele soodsas suunas, arvestades nende soove ja vajadusi.

Külaselts tegeleb erinevate ürituste korraldamisega. Meie pikaajalised traditsioonid on vastlapäev ja külapäev. Organiseerime ka koolitusi ja arutelusid. Kavas on luua lastele mänguväljakuid ning külamaja.

Tore on see, et meie küla on koduks paljudele noortele, seega külaseltski areneb ja kasvab koos noortega.

PÄRNU LINN - ELA VÕI ISE

Pärnu linn sündis jõe ja mere kohtumispaidas, vanadest aegadest tuntud kaubateel lääne ja ida vahel. Linna sünniajaks loetakse aastat 1251, mil ajalooliste ürikute järgi valmis Perona linnas Saare-Lääne piiskopkonna peakirik. Sellest alates on Pärnu läbi aegade olnud Edela-Eesti oluline administratiivne, majanduslik ja kultuuriline keskus.

Tänapäevaks on Pärnust saanud 43 488 elanikuga hariduse, kultuuri, ettevõtluse ning tööstuse linn, mis sügis-talvisel perioodil elab oma rahulikus tempos ning elavneb suveperioodil, kui linna külastab ligikaudu 247 000-272 000 turisti. Päikeseline Pärnu on eestlaste ning väliskülaliste seas tuntud kui turismi- ja suvepealinn- päike on koos mere, ranna ja kuurordiga olnud Pärnu märksõnaks juba 170 aastat.

2015. aastal on Pärnu turvalise elukeskkonna, konkurentsivõimelise majanduse ja kaaseaegse infrastruktuuriga regioonikeskus, omanäoline ning aastaringelt atraktiivne kuurortlinn.

MTÜ Rääma Noorte Ühing Noorus

Loodud 1923 / 1998. Missioon: Läbi elukestva õppe olla ühiskonnas tuntuse ja tunnustust pälviv, pidevalt oma väärtust suurendav organisatsioon. MTÜ Rääma Noorte Ühing Noorus haldab avalikku kultuurikeskust Nooruse Maja (Roheline 1 B, Pärnu) ning ühendab erinevaid kodanikeühendusi. MTÜ Rääma Noorte Ühing Nooruse alla on loodud ka Pärnu Rahvaülikool. Lisaks

pakub Nooruse Maja peavarju laste erahuvikoolile SHART, Kaie Seger'i tant-sustuudiole, Pärnu Kunstide Maja peotantsijatele, portselanimaalijatele, joo-gaharrastajatele, keeleõppijaile ning paljudele teistele huvigruppidele. Majas on avatud ka avalik internetipunkt.

www.noorusemaja.ee

MTÜ Kahe Silla Klubi

Loodud 2002. Missioon: Liikumisharrastuse propageerimine. Spordiklubi Pärnu Kahe Silla klubi moodustamise idee pärineb Pärnu tuntud spordiaktivistidelt Jüri Jaansonilt, Matti Killingult, Enn Hallikult ja Priit Neemelt.

Eesmärgiks võeti Pärnu jõe ümber kulgeva kallasraja väljaehitamise idee tutvustamine, mis tõi loogilise sammuna

kaasa Kahe Silla jooksu korralduse algatamise. Praeguseks on klubi pärnakate seas ülipopulaarse Jüri Jaanson Kahe Silla jooksu ning Kahe Staadioni jooksu algataja ning läbiviija. Tänu kiiduväärt algatusele on linnas korrastatud Pärnu jõe üks kaldapool.

www.2silda.ee

MTÜ Pärnu Kaasaegse Tantsu Ühing

Missioon: Pärnu tantsuelu arendamine ja koordineerimine, loome- ning töövõimaluste pakkumine tantsijatele ja koreograafidele. Pärnu Kaasaegse tantsu Ühing on nüüdistantsu kultuuri viljeleja ja paljude Pärnu linna ürituste korraldaja. Senistest suurematest üritustest on juba aastaid korraldatud Novembri Tantsufestivali, festivali „Koolitants” Pärnumaa eelvoorusid, üritustesarja “Tantsupühapäevad” Endla teatris, vabaõhuetendusi suvel nii Pärnu Mudaravilas (“Salaaed” ning noorte tantsuetendust „Pärnu Reliikvia”) kui linna erinevate purskkaevude juures. Pärnu Kaasaegse Tantsu Ühing on ka talvise Toomapäeva tantsuetenduse korraldaja.

MTÜ Pärnu Aianduse-ja Mesinduse Selts

Loodud 1959. Missioon: Ühendada aianduse- mesinduse ning kodundushuvilisi inimesi. Selts tegutseb ajaloolises seltsimajas (Allika 2a), kus korraldab aianduskultuurialase teabe vahendamist läbi õppepäevade ning koolituste korraldamise. Lisaks töötavad seltsi katuse all ka folkloorirühmad “Kunglaraahas” ja “Mesilane” ning segatantsurühm “Räämakad”. Pärnu Aianduse-ja Mesinduse Selts korraldab linna eakate ühiskontserte - üritusi ning Vabariiklikku külapillimeeste suvist kokkutulekut.

MTÜ Rahvatantsuansambel Kajakas

Loodud 1951. Missioon: kanda edasi eesti rahvuskultuuri õppides ning esitades traditsioonilisi tantse. Pärnu tantsuansambli tiivasirutus on ulatunud peale Euroopa ja Skandinaavia ka Aafrika rannikule, Brasiiliasse, Kanadasse, Türgi ja Udmurtiasse. “Kajakas” on esindanud eesti rahvuskultuuri ja -tantsu väga edukalt paljudel rahvusvahelistel festivalidel, samuti on osaletud Pärnu linna

delegatsioonis mitmetel Hansapäevadel ja sõpruslinnade kultuuripäevadel. Ilma ansambli osavõtuta pole toimunud ühtki vabariiklikku ega maakondlikku rahvatantsupidu.

www.kajakas.ee

MTÜ Lüster

Loodud 1993. Missioon: Portselanimaali kaudu avardada inimeste maailmapilti, värvitaju ja eneseteostuse võimalust, arendada loovust. Portselanimaali Selts Lüster on esimene omataoline selts Eestis ja teadaolevalt ka Baltikumis Seltsi Liikmeskonda kuuluvad inimesed peale Pärnu linna ka Audrust, Vändrast, Paikuselt, Pärnu-Jaagupist, Tihemetsast

ja Saugast. Saugas on tegutsemas maanaistest lisaks veel väike 15-liikmeline allselts. Selts korraldab portselanimaali koolitust, näitusi, salongiõhtuid ning Pärnu Portselanipäevi. www.noorusemaja.ee

Raeküla Vanakooli Keskus

Raeküla Vanakooli Keskus on üks uusimatest Pärnu linna-ruumis tegutsevatest vabaajakeskustest. Keskus tegutseb ajalooliselt väärikas, 1912-ndal aastal rajatud Raeküla algkooli hoones. Käesoleval aastal tähistame selles samas majas alguse saanud linnaosa hariduselu 95-ndat aastapäeva. Kultuuri ja haridust on siin läbi aastakümnete käsikäes veetud.

Nii veedavad tänaselgi päeval oma vaba aega keskuses erinevate generatsioonide ja rahvuste esindajad. Hetkel veel 50% ulatuses taastatud hoones tegutsevad avatud kultuuri-, noorte- ja koolituskeskus. Lisaks eelnimetatud valdkondadele on endale kodu leidnud Revalia TK Pärnu noored võistlustantsijad, PRG rahvatantsijad ja võimlejad ning paljud teised huvilised. On sümbolne, et hoone, mis 96 aastat tagasi ehitati vabatahtlike abiga, taastamisele on tänaselgi materialismi ajastul kaasa aidanud paljud vabatahtlikud. Eriti oleme uhked meie linnaosa noorte üle, kelle eestvedamisel valmisid käesoleva aasta sügiseks keldrikorrusele avatud noortekeskuse tarbeks uued ruumid.

Üldinfo: Raeküla Vanakooli Keskus, MTÜ Selts Raeküla. Aadress: Lembitu 1, 80028 Pärnu. Tel/fax 444 0054, info@raekylavanakool.ee

Eakate Ühing Elulust

Elulusti keskus Rääma 40b koondab inimesi paljudelt elualadelt - koos käivad laulu-, tantsu- ja käsitööhuvilised, korraldatakse ühiseid ettevõtmisi. Elurõõmsate vanaemade käsitööring on peale tavapärase näputöö katsetanud teisigi käsitöötehnikaid nagu vitspurnimine, klaasimaal jm. Head vormi aitab hoida memmede võimlemisring, kus harjutused on eakohased ning esinemiskavad särtsakad. Sporti saab harrastada ka kepikõndi tehes. Ühingu vanaisade klubi arutab omavahel maailma asju ja kutsub ka külalisi rääkima. Keskuses võib mängida malet, kabet, bridži, kasutada internetti.

Info telefonil 442 5595 või 503 6715.

Aktiviseerimiskeskus Tulevik

Ühingu peamiseks eesmärgiks on eelkõige tööharrumuse taastamine inimestes, kes on pikka aega töötanud olnud. Aktiviseerimiskeskus pakub Suur-Posti 18 aadressil tegevust pikaajalistele töötutele ja töötajatele, lisaks korraldab ühing varjupaigateenust täiskasvanutele ja on arendanud välja ka eraldiseisva majutusüksuse. Kriminaalhooldusallused saavad ühingu vahendusel sooritada neile määratud üldkasulikke töid. Linnaelanikud saavad ühingult abi puude lõhkumisel, asjade transpordil, heakorratöödel jm. Pärnu linnavalitsusele on MTÜ Tulevik koostööpartneriks juba 1999. aastast.

Info telefonil 442 6400.

SAARDE VALD

Saarde vald moodustus 2005. a endise Saarde ja Tali valla ning Kilingi-Nõmme linna ühinemisel. Elanike arv on 4800, pindala 707 km², eelarvemaht 80 milj kr. Vallavalitsus asub Kilingi-Nõmmes, Talil on teeninduspunkt. Vallas on 23 küla, Tihemetsa alevik ja vallasisene linn Kilingi-Nõmme. Vallakeskusest Pärnusse on 40, Viljandisse 50 km. Saarde valla hallata on 3 kooli, 3 lasteada, muusikakool, spordihoone, klubi, seltsimaja, 3 raamatukogu, 8 avalikku internetipunkti, päevakeskus, hooldekodu ja hooldusosakond. Suuremad tööandjad on eelarvelised asutused, põllumajandus-, puidutöötlemis-, teenindus- ja kaubandusettevõtted. Metsad ja looduskaitsealad pakuvad häid võimalusi jahi- ja matkahuvilistele. Viimased suuremad investeeringud on Kilingi-Nõmme spordihoone ehitus, Vabadussõja mälestusmärgi taastamine, kergliiklustee rajamine, prügilade sulgemine, biopuhasti rekonstrueerimine.

MTÜ Arendus- ja Innovatsioonikeskus Livonia

MTÜ AIK Livonia on asutatud 2001. a. Säästva arengu põhimõttest lähtuva ühingu eesmärgiks on piirkonna elu edendamine, elanike silmaringi laiendamine, tervisliku eluviisi propageerimine, looduse ja kultuuripärandi tundmaõppimine, keskkonnateadlikkuse tõstmine. Ühing korraldab matku, ekskursioone ja heakorrapäevi, kevad- ja jõululaata, annab välja trükiseid. On ellu viinud mahukaid projekte nagu “Metsaomnibuss metsapealinnas”, Kilingi-Nõmme linna 70. aastapäevaks raamatu ja postmargi väljaandmine, piirkondliku ajalehe ja interneti lehekülje toimetamine. Juhib projekti “Euroopa kultuu-

riküla", selle raames korraldab välisreise ja osaleb konverentsidel. Eesti kultuuri on tutvustatud 9 riigis, reisidel osalenute arv kasvanud pooletuhandeni. Soovime linnastunud ühiskonnale teadvustada, et ka külaelul on oma võlu.

Tel 449 2509,
livonia@livonia.ee

Naisseltsing „Kilingi-Nõmme Martad“

2000. a asutatud naisseltsingus on naised, kelle õpihimu, heasoovlikkus ja andmise vajadus kiirgavad väljapoole koduseinu. Eelkõige on arendatud käelisi oskusi, kuid pole unustatud ka keha ja vaimu. Korraldatud on õpitubasid, käsitöönäitusi ja müüke. Papude näol on pakutud soojust koduvalla uutele kodanikele, meeles on peetud hooldekodu vanureid, kaasa löödud heategevusprojektides ja ärgitatud kodukandi rahvast terviseradadele. Läbi aastate on oma oskusi täiendatud, naisseltsidega sõprussuhteid loodud ja nautitud endi meeldivat seltskonda. Martad saavad peavarju Kilingi-Nõmme Päevakeskuses.

MTÜ Tihemetsa Päevakübar

MTÜ Tihemetsa Päevakübar sündis 2006. a. Ettevõtlikud naised otsustasid elule sära anda. Nii algasid suured ja väikesed tegemised. Nobedad näpud on teinud kauneid vildist taieseid, õnnitluskaarte, maalinud portselani. Naised panid Tihemetsa

elule õla alla, aidates lehti riisuda, külapäevi ja istikute kevadlaata korraldada. Et enda vaim ei närtsiks, on käidud Lõuna-Eestis ja Hiiumaal, vaadatud "Taarakat" ja Vargamäed. Kepikõndki pole meile võõras, käime vallutamas looduse õpperada. Oleme ka luulelembelised. Ees on portselaniesemete näitusmüük, teatrietendused. Kõik, mis me teeme, teeme südamest nii endale kui ka neile, kes meie ettevõtmistest osa tahavad saada. Kontakt: tel 449 1090.

Seltsingule „Sigaste Külaselts”

Seltsile pandi alus 2000. aasta sügisel, eesmärgiga taastada külas seltsielu, arendada kultuurilist tegevust, õppida ise ja õpetada teisi. Korraldatud on kodukandipäevi, õpitud uusi käsitööoskusi, saadud uusi teadmisi, käidud reisimas. Koostatud on küla arengukava.

Koos tähistatakse kalendritähtpäevi. 2005. aastal remonditi Sigaste külas renditud külatuba. Tänu sellele on seltsielu muutunud aktiivsemaks. 2009. aasta suvel toimub külapäev, 425 aastat Sigaste küla esmamainimisest. Tegevusi on toetanud: KOA programm ja Saarde vald. Koostööpartnerid on: Pärnumaa Kodukant, Uue-Kariste Naisselts ja teised külad. Tel 514 1015.

Spordiklubi Saarde

Spordiklubi Saarde registreeriti 2008. aasta juulis 16-aastase staažiga Spordiklubi Kilingi õigusjärglasena. Nimevalikul sai otsustavaks soov esile tuua ja väärtustada oma kodukohta. Klubi peamiseks eesmärkideks on kaasaaitamine teadliku ning organiseeritud sportimise levikule, koduvalla esindamine spordiüritustel. Olulise tõuke spordiklubi loomiseks andis uue Kilingi-Nõmme Spordihoone valmimine. Klubi korraldab erinevaid treeninguid ja spordivõistlusi, tuntumad on Kilingi-Nõmme Jalgrattasprint, Kilingi Triatlon, Kilingi Mitmevõistlus. Lähieesmärkideks on pakutavate treeningute mitmekesistamine ja aktiivsem töö noortega.

Kontakt: tel 5332 6785; toivo@sksaarde.ee; www.sksaarde.ee

SAUGA VALD

Igal aastal oodatakse vallaelanikke ja külalisi suvepäevale.

Sauga valla (16482,3 ha, ca 3621 elanikku) lõunanaabriks on Pärnu linn. Kolmandikul territooriumist laiuvad Nurme ja Rääma raba. Valda läbivad Tallinn-Pärnu-Ikla ja Pärnu-Rakvere-Sõmeru maanteed ning Pärnu ja Sauga jõgi. Pärnu lennuvälja paiknemine valla territooriumil annab võimaluse jälgida saarte ja mandri vahelist lennuliiklust ning vastu võtta külalisi Rootsimaal. Sauga valla alalt on leitud seni vanimad teadaolevad inimasustuse jäljed Eestis, Pulli asula vanuseks loetakse u 8900 e Kr.

Pulli külas Nasa talus on avatud talumuuseum. Näitusesaalis on välja pandud 100 aasta vanune kambrimööbel, rehetuba sisustusega ja puutööpingid. Külas on ka paadilaenuvus, telkimisplats ja grillimisvõimalus. Kultuurimälestiste hulka kuuluvad Sauga magasiait ning Ullaste mõisahäärber. Puhkamiseks on võimalusi turismitaludes ja kämpingutes.

Kodulehekülg www.sauga.ee

MTÜ Kilksama-Räägu Külaselts

MTÜ Kilksama-Räägu Külaselts registreeriti 2007. a mais, eesmärgiga jätkata rahvalikke traditsioone ja väärtustada külaelu. Külaselts ise sai alguse juba aastaid varem Kilksamal, kui tehti ära suur töö – arengukava aastateks 2004-2009. Mõneks ajaks seltsitegevus küll vaibus, kuid sai uue hoo sisse tänu 2007. aasta suvel korraldatud Kilksama-Räägu jaaniõhtule, mis kujunes korraldajatelegi üllatuseks Sauga valla suurimaks jaanipeoks. 2008. a täienesid külaseltsi read uute liikmetega - liitusid Pulli külas asutatud käsitööseltsing „Osavad käed“ ja Urge küla. Seltsiliikmed on ka ülevallaliste ürituste korraldamisel aktiivselt kaasa löönud.

Naisseltsing Helle

Naisseltsing Helle on asutatud 11. oktoobril 1994. aastal, koos hakati käima Sauga Raamatukogus. Seltsingu eesmärgiks on laiendada vaba aja veetmise võimalusi ja edendada seltsielu. Seltsing korraldab liikmetele ühistegevust ja üritusi, propageerib positiivset elulushtumist ja arendab muid seltsingu liikmete poolt heaks kiidetud tegevussuundi. Tegeletakse erinevate käsitööliikidega (siidimaal, lapitehnika, portselanimaal, nahast ja muudest materjalidest esemete valmistamine jne), kohtutakse huvitavate inimestega. Igal aastal korraldatakse käsitöönäitusi. Seltsingu tegevus on jäädvustatud kroonikaramatutes. Seltsingul on 18 liiget, koos käiakse kaks korda kuus Sauga Avatud Noortekeskuses.

Urge Naisselts

Urge Naisselts alustas 2000. aasta kevadel, Urge Raamatukogus käiakse koos kord kuus. Liikmeid oli alguses 25, praegu umbes 20. Neist 10 on nn raudvara- kohal alati ja iga ilmaga. Tegevuse eesmärgiks on uue ja huvitava teadasaamine ja õppimine. Igal õhtul on oma teema: kuulatakse huvitavate inimeste esinemisi (ametnikud, koduloolased, kunstnikud, poliitikud, tervisetundjad jne)

ja tehakse käsitööd looduslikest materjalidest, tähistatakse rahvakalendri- jm pühi. Võetakse osa vallaüritustest ja –reisidest. Naisseltsi õhtud-üritused on lahtised ja nendel on osalenud teisigi huvilisi nii oma- kui naabervaldadest ja Pärnu linnastki.

Sauga Lions Club

Lions-klubiliikumise ideeks on inimesi enda kõrval märkata ja vajadusel neid abistada. LC Sauga asutati 1994. a. Klubi asutajateks olid Sauga vastloodud valla aktiivsemad inimesed ja Soome Jurva valla kohaliku lõviklubi liikmed. Jõudumööda aidatakse inimesi, kes on ootamatult hätta sattunud, samuti puuetega noori. Valla piires lüüakse kaasa heakorralgutel ja üritustel. Tähtpäevade tähistamiseks on välja kujunenud omad traditsioonid klubiliikmetele ja vallarahvale (jõulupeod, vastlapäev jne). Klubi on hetkel oma 17 liikmega küll väike, kuid selle eest tegus.

SINDI LINN

Sindi linn asub Pärnu maakonnas 15 kilomeetri kaugusel Pärnu linnast. Pindala 502 hektarit, sellest parke 22, haljasalasid 48, teid ja tävavaid 70 ja veekogusid 43 hektarit. Elanikke 4306 (1.03.2008). Neist mehi 1976 ja naisi 2330. Sindi linn sai linnaõigused 1. mail 1938. aastal. Linnal on oma ajalooline lipp ja vapp. Sindi Linnavalikogu on 15 liikmeline ja Sindi Linnavalitsuses töötab 15

ametnikku. Äriregistri andmetel (2008) on Sindis registreeritud 192 ettevõtet, äriühingut, füüsilisest isikust ettevõtjat. Töötab 8 kauplust, 7 teenindusasutust 2 toitlustusasutust. OÜ Sindi Majavalitsus haldab 38 maja 1750 elanikuga.

Sindi suurettevõtted töötavad linna endise 1. Detsembri nimelise tekstiilivabriku uues hoones. Nii on ennast renoveeritud ja kaasaegselt sisustatud ruumidesse paigutanud kaks tänast Sindi lipulaeva, elastikniite tootev OÜ Fein-Elast Estonia ja trikootažkangaid kuduv AS Qualitex.

Linnal on arstiabi käeulatuses. 1997. aastal ühendati meditsiinasutused, tööd alustas OÜ Sindi Tervisekeskus endises haiglahoones. Neli perearsti teenindavad kokku rohkem kui 7000 Sindi linna ja selle ümbruse elanikku. Väljakirjutatud ravimid ulatab apteek ja hambad saab korda Sindi Hambaravi OÜ-s või Dr. Kalmer Lepiku Hambaravi AS-is.

Linna ametiasutuse hallatavaid asutused: Sindi Gümnaasium – 340 õpilast, 70 töötajat; Karl Jüri Rammi nimeline Sindi Muusikakool – ligi 40 õpilast, 8 õpetajat ja õppida saab 10 pilli; Sindi Avatud Noortekeskus – alustas tegevust 1. novembril 2004, 3 töötajat, keskust külastab umbes poolsada 9-18 aastast noort päevas, töötab kuus huviringi; Sindi Lasteaed – lapsi 160-170, töötajaid 48. Lasteaias töötab kümme rühma; Sindi Seltsimaja – augustis 1993 munitsipaliseeris linnavalitsus endise tekstiilivabriku ametiühingu klubi ja nimetas selle Sindi Seltsimajaks, töötajaid 3, kellele lisanduvad ringijuhid, tegutseb 13 isetegevuskollektiivi. Sindi võib oma uhkuseks nimetada menuansamblit „The Tuberkuloited”, mis seltsimajast üleri-

gilise tuntuseorbiidile lendas; Sindi Linnaraamatukogu – loodi 14. mail 1993 ja töötab seltsimaja teisel korrusel. Kuus töötajat, püsilugejaid 1500. Fondis on 22 000 teavikut. Raamatukogul on lasteosakond, lugemissaal ja kojulaenutus. Hooaja lõpul ootab agaramaid üritusest osavõtjaid teatrissesõit; Sindi Sotsiaaltöökeskus – kasutajaid umbes 40, põhikohaga töötajaid 4; Sindi Muuseum – avati 4. juunil 1983 Sindi vabriku 150. aastapäeval. Töötajaid 2, aastas keskmiselt 650 külastajat. Arvel on 2000 eset ja dokumenti, üle 3000 foto.

MTÜ Sindi Spordiklubi „Kalju”

MTÜ Sindi Spordiklubi „Kalju” – loodi 12. juunil 1920. Pöördelisel 1940. aastal vaibus spordiseltsi tegevus, kuid pool sajandit hiljem, 21. jaanuaril 1990 taastati „Kalju” tegevus. 1997. aastast valiti spordiseltsi „Kalju” presidendiks Sindi Gümnaasiumi kehalise kasvatuse õpetaja Helle Artel. Rääkides kohalikust spordielust, ei saa lahutada sporti Sindis ja spordiklubi „Kalju” tegevust. Edukaim ala on poks ja tõstmine, kus on Eesti meistrivõistlustelt toodud kuld-, hõbe- ja pronksmedaleid. Poksija Rustam Guisseinali osales Euroopa meistrivõistlustel. Tõstmises on parim noor Andres Vaet ja poksis Samil Kurbanov. Tavakohased harrastatavad alad on korvpall ja võrkpall, male, kabe, lauatenis. Hakkajad on tervisesportlased, keda seovad rattamatkad, tervisevõimlemine, kepikõnd ja Otepääl osavõtt rahvusvahelisest terviseolümpiast. Spordiklubi algatusel toimuvad oma ala tipptegijate nimelised mälestusvõistlused. Sindi esindused on kohal kui peetakse üleriigilisi väikelinnade või Pärnumaa tali- ja suvemänge. Aadress: Kooli 9, Sindi 86703

Helle Artel

MTÜ Sindi Naisliit

MTÜ Sindi Naisliit – asutatud 02. märtsil 1995. Alates 29.märtsist 2007 on naisliidu esinaine Aili Muskat. Naisliit korraldab linna pensionäridele õppe- ja kultuurireise näit. iga-aastane õppereis „Tunne kodumaa väikesaari”. Traditsiooniline iga-aastane üritus on kevadeti Sindi kalmistute koristamine ja seal asuvate tuntud isikute haudade hooldamine. Osaletakse Pärnumaal ja mujal vabariigis korraldatavatel üritustel, mis puudutavad naisi ja lapsi. Aadress: Sambla 4, Sindi 86705, tel. 445 2056

Kultuuriühing „Slavjanotška”

Kultuuriühing „Slavjanotška” - Vene rahvakoor „Slavjanotška” loodi 1994. aasta oktoobris ja on juhatuse liikme Niina Mozessovi ja dirigendi Tõiv Tiitsi juhendamisel säilitanud köitva omapära. Vene rahvakoor osaleb Tallinnas toimuvatel rahvusvahelistel laulu- ja tantsupidudel „Slaavi Pärg”. Osalevad rahvusvahelistel koori- ja rahvaloomingufestivalidel. Kultuuriühingu eesmärgiks on säilitada slaavi kultuuri.

Aadress: Pärnu mnt 44, Sindi 86705, tel. 526 6326

MTÜ Sindi Mudelsport

MTÜ Sindi Mudelsport – asutati 31.03.2003. Esimees Johannes Mets. Mittetulusühing tegeleb automudelismiga (juhtrajasõit). Korraldab poistele treeninguid ja võistlustel osalemist. Aadress: Ringi 12, Sindi 86703, tel. 445 2745

SURJU VALD

Surju vallale omistati omavalitsuslik staatus 12. detsembril 1991 aastal. Surju valla territooriumi suurus on 357,7 km². Vald paikneb Pärnu madalikul, mis on enamasti metsaga kaetud tasandik ja on looduslikult väga kaunis. Ligi 80 % valla pindalast moodustab mets, mistõttu on palju inimese poolt puutumatuid alasid. Valda läbib kaunite jõekallastega Reiu jõgi koos lisajõgedega, milleks on Lähkma, Ura ja Vaskjõgi ning Surju oja. Valla keskses on Surju paisjärv ja vana mõisa park. Valla keskus asub Pärnu linnast 24 km ja Kilingi-Nõmme linnast 20 km kaugusel. Surju vald piirneb Põhjast Paikuse vallaga, idast Saarde vallaga, läänest Tahkuranna vallaga, edelast Häädemeeste vallaga ja kirdest Kõpu vallaga. Valdav osa asustusest on koondunud kitsa ribana piki Uulu-Valga maanteed ja Reiu jõge. Valla territooriumil on 11 küla: Surju, Ilvese, Rabaküla, Metsääre, Ristiküla, kalda, Kõveri, Lähkma, Saunametsa, Kikepera ja Jaamaküla. Vallas on olemas valla arenguks vajalikud sotsiaalobjektid: põhikool, lasteaed, spordihoone, rahvamaja, raamatukogu, hooldekodu, tervisekeskus ja saun-päevakeskus. Seisuga 01.01. 2008 elas vallas 1105 inimest, neist mehi 51 % ja naisi 49%. Eestlaste osatähtsus rahvastikus 97 %. Asustustihedus 3 inimest/km². Surju on vabariigi üks hõredamalt asustatud valdasid. Seoses metsamaa ja põllumaa rohkusega on ettevõtlus vallas nõrgalt arenenud. Suurimaks tööandjaks on OÜ Surju PM, mille peamiseks tootmisharuks on piima tootmine. Valla elu juhib 9 liikmeline vallavolikogu (esimees Kadri-Aija Viik) ja valla tööd korraldab vallavalitsus (vallavanem Evi Kukk).

Jaamaküla seltsing

Jaamaküla külaelu elavdamiseks ja elanike kaasamiseks kohaliku elu korraldamiseks moodustati 21. märtsil 2002. aastal. Jaamaküla Seltsing. Seltsingu esimeheks valiti Zoja Kallas, kes on ühtlasi ka küla- vanem. Seltsingu tegevus on külaelu korraldamisel väga oluline, kuna Jaamakülas puuduvad sotsiaalobjektid. Seltsi eestvedamisel on remonditud seltsingu käsutuses olevad Jaa-

maküla saun-päevakeskuse ruumid, rajatud väike lastemänguväljak, grillmaja jne. Seltsing on korraldanud 2 kodukandipäeva (2002, 2007), regulaarseid kokkusaamisi eakatele, spordivõistlusi ja temaatilisi üritusi lastele, kutsunud esinema oma valla ja naaberomavalitsuste kultuurikollektiive, väljasõite huvitavatesse kohtadesse jne. Oluliseks külaelme parandamiseks on heakorratööde teostamine. Iga ettevõtmine nõuab rahalisi vahendeid ja seetõttu on seltsing taotlenud rahalisi vahendeid Kohaliku Omaalgatuse Programmist: külapäevade korraldamiseks, mitmesuguste ürituste läbiviimiseks, seltsi ruumide aken- de vahetuseks, avaliku internetipunkti ruumi kapitaalseks remondiks, lastele kiigu ja liivakasti rajamiseks, täiskasvanutele grillmaja ehitamiseks, jõuseadmete soetamiseks. Jaamaküla seltsing on kohaliku elu korraldaja külas.

MTÜ Ristiküla Külaselts

Järjepidev tegelus külas on pikkade aegade järginud traditsioone ja küla on tegelenud ühtselt, vaatamata aegade jooksul tekkinud takistustele. Võimalus osaleda projektides annab külaelu arengule uue hoo, suurema ühistegevuse tahte ja suuremaid lootusi eluoluga rahulolekuks. Viimased paarkümmend aastat on külaelu kogu Eestis allasurutud ja arengut pidurdavas seisus olnud, kuid inimesed, kes seal elavad, on oodanud aega, mil oma lootusi täita ning aktiivselt elust rõõmu tunda. Meie küla võitlusvaim on valmis elu paremaks muutma. Sellepärast tuli külarahvas kokku ja moodustasid 2001 a. Ristiküla seltsingu ja hiljem 2005 a. Ristiküla Külaseltsi. MTÜ Ristiküla Külaselts on moodustatud küla üldkoosolekuga 10 märtsil 2005 a. Ristiküla külaseltsi kuuluvad Ristiküla küla, Kalda küla ja Kõveri küla elanikud. Külad asetsevad Surju vallas piki Reiu jõe keskjooksu ja Valga – Uulu maantee ääres. 2003 a. külakoosolekul valiti külavanemaks Robert Miller, kes on ühtlasi ka seltsi juhatuse esimees. Külaseltsi ja külavanema eestvedamisel kirjutati Kohaliku

Omaalgatus Programmile (KOP) projekt „ Ristiküla külatoa remont“. Koos seltsi liikmetega ja küla rahvaga remonditi külatuba 2005. a. maiks. Ristiküla puhkeala kõlakoda valmis 2008. a. juuniks. 2003. a. valmis Ristiküla Puhkealale detailplaneering, mille rahastas Surju Vallavalitsus.

MTÜ Ristiküla Külaseltsi eesmärgiks on Ristiküla Puhkeala välja ehitada detailplaneeringu alusel taotledes vahendeid erinevatest projektidest. Maa-päeva raames oleme kohtunud Jõgevamaa Kodukandi delegatsiooniga. Küla-seltsis on liikmeid 30. Seltsi tööd koordineerib 5 - liikmeline juhatus: Robert Miller, Margit Sipelgas, Tiina Silm, Kadri Kabanen, Evi Jaan. Seltsi eestvedamisel on korraldatud küla jaanipäevi, temaatilisi üritusi, tähtpäevade tähistamisi, kodukandipäevi jne,

Surju-Ilvese küla Selts

Moodustati 16. juulil 2004. Seltsi asutajaliikmeid oli 30, praegu liikmeid 34. Seltsi põhieesmärgiks on Surju ja Ilvese külade elujõulisuse säilitamine ja arendamine läbi külaelanike majandusliku, kultuurilise ja sportliku ühistegevuse, looduse hoidmine ja säilitamine. Seltsi tegevus toimub vastavalt küla arengukavale. Seltsi tööd koordineerib 5 - liikmeline juhatus: juhatuse esimees

Aime Vill, liikmed Raimo Aas, Pärt Kukk, Riita Lillemets, Marina Muhuste. Praeguste ja endiste külaelanike kokkusaamiseks ja uute sihtide seadmiseks on korraldatud külapäevi 2004. 2006. ja 2008. aastal. Toredaks traditsiooniks on kujunenud jalgrattamatkad avastamaks looduslikult kauneid kohti vallas. Korraldatud on heakorraltalguid jm toredaid üritusi. Selts on külaelu arendamiseks taotlenud rahalisi vahendeid erinevatest programmidest. Hollandi fondi abiga korrastati 2005. a suvel Surju paisjärve kaldal asuv ujumiskoht. Kohaliku Omaalgatuse Programmi toetusel on soetatud helitehnikat, spordivahendeid, lastemänguväljakule kiiged, liivakast, ronila, pingid jne. Kohaliku Omaalgatuse Programm finantseeris ka lastele laagri korraldamist. Kõige suurem rahastus saadi puhkekoht-mänguväljaku rajamiseks PRIA-lt meetmest „Külade uuendamise ja arendamise investeeringutoetus. Puhkekoht mänguväljakul on lastele mängulinnak, laste mängumaja ja peredele ühiseks ajaveetmiseks grillmaja. On heameel tõdeda, et seltsi liikmed on andnud suure panuse külaelu edendamiseks ja teeb seda edapidigi.

TAHKURANNA VALD

Tahkuranna vald asub Pärnu maakonnas Pärnu lahe ääres, paiknedes kitsa ribana – ca 46 km Pärnust lõunas, Pärnu ja Liivi lahe idakaldal. Naabriteks paikuse, Surju ja Häädemeeste vald ning Pärnu linn. Valla keskus Uulu asub Pärnust lõunas, ca 15 km kaugusel. Valda läbib tuiksoonena Tallinn-Pärnu-Riia maantee ehk Via Baltika ja Pärnu-Uulu-Valga maantee. Tahkuranna valla pindala on 103.4 km². Valla kaheksas külas ja ühes alevikus elab 2291 inimest (01.01.2008), lisaks 500 – 600 suveelanikku, kelle suvekodud asuvad Tahkuranna vallas. Ajalooliselt on see olnud tükike Liivimaad. Valla keskus asub Uulus. Uulut mainitakse ajalooürikutest esmakordselt 1514. aastal, Võiste esineb 1601. aasta maa-revisjoniaktides. Tahkuranna pärispõhi on Tahku küla, kus talud paiknesid kitsa ribana piki sopilist ja käänulist rannäärt. Kilud ja räimed tulid siinsetesse vetesse kudema ja saak oli rikkalik. Inimesed asusid siia elama 17.sajandi suurel näljaajal, et merest endale ja perele toitu hankida. Nii tekkiski

Tahkuranna kaluriküla. Soe ja puhas merevesi, liivaluited ja männimets sobivad hästi puhkuseks. 46 kilomeetri pikkusel rannaribal leidub häid suplus- ja puhkekohti, millest ilusaim on liivarand ja kõrge metsaalune Reiu ja Uulu vahel. Mitmekülgseid võimalusi nii suvel kui talvel pakub Jõulumäe Tervisekeskus Leina külas, arendamisel on golfikeskuseala Reiu külas. Kõige enam aga teatakse ja tuntakse Tahkuranda, kui Eesti I Presidendi K.Pätsi sünnikohana. Valla kahes koolis Uulu Põhikoolis ja Tahkuranna Lasteaed-Algkoolis on loodud lastele kaasaegsed õppimisvõimalused ja –tingimused. Esimesed õpetused, mängurõõmud saadakse aga Uulu lasteaias ja Tahkuranna Lasteaed – Algkooli Võiste lasteaias. Mitmekülgsed vaba aja veetmise võimalused igas eas inimestele on loodud Uulu Kultuuri- ja spordikeskuses. Vallas on ka kaks raamatukogu, kus asuvad internetipunktid. Valla elu kajastatakse valla ajalehes OMA LEHT, mis ilmub alates 1994 aastast ja jõuab lugejateni kord kuus.

Tahkuranna vallast on pärit: Konstantin Päts – Eesti Vabariigi I president, Karl Ramm – laulu “Õrn ööbik” viisi autor, Alexander Eisenschmidt – Võistest pärit kuulus misjonär (Aafrikas), Rait Maruste – Euroopa Inimõiguste Kohtu kohtunik, Andrus Veerpalu – olümpiavõitja suusatamises.

MTÜ Tahkuranna Naisselts

MTÜ Tahkuranna Naisselts on möödunud sajandi kolmekümnendatel aastatel vallas tegutsenud naisseltsi järjepidevuse kandjaks, kes taaselustas oma ühist tegevust 1993.aastal. Seltsi eesmärgiks on jätkata 15 aastat tagasi loodud ühtse, iseseisva seltsina. Meie eesmärgiks on jätkata aastatega kujunenud traditsioone, kuid samas loome ka uusi suundi, mis arendavad ja muudavad huvitavaks nii seltsi sisese kui ka laiemale elanikkonnale suunatud tegevuse. Seltsi juhtorganiks on juhatus, kuhu kuulub 3 liiget, kes valib enda hulgast seltsi esinaise. Juhatusel liikmete vahel on jaotatud seltsi põhitegevuse juhtimine. Iga seltsi liikmel on oma tööloik, mille eest ta vastutab. Käesolevalt kuulub seltsi 18 liiget, kesmine vanus on 48 aastat. Enamus seltsi liikmetest elab Võistes ja selle lähimates külates. Seltsi eestvedamisel rajati 15 aastat tagasi Võiste suveaed, mille hooldamine kuulub tänaseni seltsile. Suveaed on oluline koht Võiste rahvale, kus peetakse igaaastaseid traditsioonilisi külaüritusi, kevad- ja sügislaatasid, vastlapäeva, volbriööd, jaanipäeva, kaluritepäeva ja mitmed noorte üritusi, mille eestvedajaks on naisselts. Oluline suund on käsitöö. Paljusid kodusid kaunistavad seltsi poolt kangastel-

gedel kootud esemed. Juurde on õpitud erinevaid käsitööliike – portselanimaal, nahkehistöö, tikkimine. Ühendame oma tegevust ja huvisid naabervalla Häädemeeste MTÜ Martade liikumisega. Oluline on koostöö kohaliku valla valitsusega, kaasa rääkida küla liikumisele, valla arengule. Arendame koostööd Tahkuranna lasteaed algkooli õpetajatega. Meie soov on tuua maanaised kodudest välja, anda võimalus suhtlemiseks, silmaringi laiendamiseks, hindama eluvõimalusi. Silmaringi arendamise üheks mooduseks on korraldatud loengud. Naistesse on vaja sisendada naiselikku soovi endaga alati toime tulla, vastu pidada ja ka oma tugevust perega jagada. On vaja õppida enese ümber ka päris tavalises erakordset nägema.

MTÜ Suusaklubi Jõulu

Suusaklubi Jõulu on asutatud 1989.a. ja tegutsenud aktiivselt 19 aastat. Lisaks Tahkuranna valla rahvale osalevad klubis veel seitsme omavalitsuse elanikud. Suusaklubi annab teadmisi suusaspordist nii noortele kui täiskasvanuile. Klubist on saanud ettevalmistuse kahekordne olümpiavõitja Andrus Veerpalu kes on siiani klubi liige. Lisaks on ette valmistatud üle 10-ne Eesti meistrivõistluste medaliomaniku ja palju Eesti koondislasi. Sel hooajal kuuluvad peale A.Veerpalu Eesti koondistesse klubist 4 suusatajat: Kein Einaste (B koondis), Risto Mägi (järelkasvukoondis), Kristin Tattar ja Adeele Arnek (noortekoondis). 18 korda on korraldatud noorte vabariiklikku sügisvõistlust, igal talvel Pärnumaa meistrivõistlused. Koostöös Jõulumäe Tervisespordikeskusega on korraldatud Eesti meistrivõistlusi (3 x) ja rahvusvahelise suusaliidu kalenderplaani kuuluvat Skandinaavia karikavõistlusi (2 x) kus osalesid Põhjamaade, Läti, Leedu ja Eesti sportlased. Suusaklubi algatas Leina küla arengu planeerimise milleks kutsuti kokku külaelanike koosolek 2008 aasta märtsis. Arutati küla arengut, siinsesse keskkonda sobivaid tegevusi. Otsustati liituda Võiste piirkonna arengukavaga (seni Võiste alevik ja Piirumi küla). Arengukava läbis suvel avalikustamise. Klubisse kuulub 90 liiget, neist 50 noort 6-st omavalitsusest. Klubi juhatus on 5 liikmeline, Kadri Madissoo, Meelis Kukk, Anu Taveter, Marvi Arnek ja Eeri Tammik. Suusaklubi kuulub Eesti Suusaliitu, Eesti Triatloniliitu, Pärnumaa Spordiliitu ja Pärnu Lahe Partnerluskogusse (LEADER tegevusgrupp).

Suusaklubi Jõulu valiti parimaks spordiklubiks Pärnumaal 2007.aastal ja parima spordiürituse korraldajaks maakonnas 2006. Suusaklubi planeerib jätkata Pärnumaa, Eesti ja rahvusvaheliste võistluste korraldamist. Noortel on võimalus tegeleda suusaspordiga kvalifitseeritud 3 treeneri juhendamisel. Jätakuvalt võetakse vastu uusi noori treeninggruppidesse. Klubi korraldab õp-

pepäevi suuskade määrimise oskuste omandamiseks. Plaanis on hakata regulaarselt nõustama ka suusasporti harrastavaid täiskasvanuid huvilisi treeningmetoodika alal. Klubi osaleb Jõulumäe arendamisel ja heakorrastamisel, kohaliku külaelu planeerimisel ja LEADER tegevuses.

MTÜ Võiste Sadamaühing

MTÜ Võiste Sadamaühing on loodud 1997. aastal Võiste piirkonna (sadama) kalurite poolt. Ühingu tegevuse eesmärgiks on ühingu kuuluva ning tema kasutuses oleva vara haldamine ja korrashoid, ühingu liikmete vahelise koostöö korraldamine ja nende esindamine. Ühingu tööd juhib juhatus ja juhatuse esimees. Samuti on Sadamaühingu eesmärgiks kaasaaitamine sadama töö pa-

remaks korraldamiseks ning kodu – ja välismaiste sadamatega sidemete loomiseks. Tänapäevaks on ühingu üle kahekümne liikme, kes kõik on huvitatud edaspidi Võiste sadamast kalal käima ja sadama arengule kaasa aitama.

MTÜ Tahkurandlane

MTÜ Tahkurandlane loodi 13. veebruaril 2004. a. Tahkuranna külas, mis on üks Tahkuranna valla üheksast külast. MTÜ tegevuse põhieesmärk on külaelu ärgitamine ja arendamine (parendamine). Ühised ettevõtmised aitavad lähendada küla elanikke, hoida ja säilitada ühtekuuluvustunnet. Lisaks väikestele tegemistele on meil ka suur tulevikuunistus – ajaloomaja e. külastuskeskus, kus oleks tutvumiseks-vaatamiseks K. Pätsi ja kodukoha ajaloo seonduv info ja saaks korraldada erinevaid koolitusi ning välja panna kohalikke käsitöid. Lisaks soov rajada kohalik kaluri vabaõhumuuseum. On, mille nimel tegutseda.

MTÜ Spordiklubi Tahk

Spordiklubi TAHK on avalikes huvides mittetulundusühinguna tegutsev vabatahtlik ühendus, mille eesmärgid ja põhitegevus on suunatud spordi harrasatamisele ja vaba aja sisustamisele sportlikult Tahkuranna vallas. Klubi on asutatud 1994 aastal ja tegutseb aktiivselt tänaseni. Spordiklubis Tahk ei ole ühtegi palgalist töötajat, küll aga on klubil kolmeliikmeline juhat

hatus ja 84 liiget, kes vabatahtlikult on abiks spordiürituste korraldamisel. Üheks tähtsaks eesmärgiks on tervisespordi arendamine ning oma liikmete kehalise aktiivsuse tõstmine, spordialade arendamine ja toetamine, Tahkuranna vallarahva spordialase tegevuse arendamine ja toetamine, koolispordi esindamine eesti ja rahvusvahelises spordiliikumises ja sportlike eluviiside propageerimises. SK arendab koostööd Eesti ja teiste riikide spordialaliitudega sporditööd korraldavate keskustega ühiste spordiürituste läbiviimiseks, korraldab ja toetab ning loob soodustingimused võistlussportlastele nende ettevalmistamisel ja osavõtul spordilaagritest ja –võistlustest; toetab ja korraldab võistlussportlastele treeninguid ning võistlusi õppeprotsessi korraldamise, inventari hankimise, spordimeditsiinilise kontrolli ning muu tegevusega.

Aastatega on traditsioonilisteks üritusteks jäänud:

Tahkuranna valla Jüriöö- tõrvikteate jooks (23. aprill), jalgpallimatš Naisemehed – Poissmehed (1. mai), Suvine valla nimepäev, mille sisuks on küladevahelised spordivõistlused — need on üritused, mille eluiga on 15 ja enam aastat. Oma harrastussportlastega on spordiklubi Tahk osalenud Pärnumaa suve- ja talimängudel, valla sportlik esindus võtab igal aastal osa ka Eesti Valdade suve- ja talimängudest. Et vallas kasvav noorsugu oleks terve ja teadlik oma treenitusest alustab spordiklubi lastele ja noortele suunatud sportlike suve-, talve- ja kevadlaagrite sarjadega koostöös, Uulu Kultuuri- ja Spordikeskusega, Tahkuranna Lasteaed-Algkooli ja Uulu Põhikooliga. Liikumine ja kehaline aktiivsus on laste tervise alus.

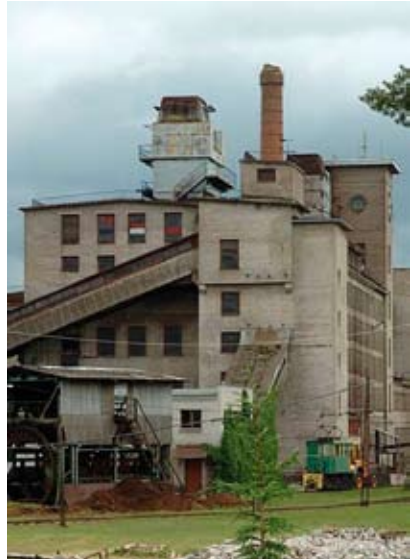
SK Tahk korraldatud ürituste suurim rahaline toetaja on Tahkuranna Vallavalitsus, koostööpartnerid Jõulumäe Tervisekeskus, Uulu Ehitus OÜ, Tahkuranna Lasteaed-alkool, Uulu Põhikool.

TOOTSI VALD

Tootsi asub Edela-Eestis Pärnust 36 km kirdesse. Aleviõigused sai Tootsi 1949. aastal. Omavalitsusliku staatuse sai alev 06.06.1991. a. ja valla staatuse 25.08.1993. aastal. Tootsi on monofunktsionaalne tupikalev, valla piirid kattuvad alevi piiridega. Teisi asustatud punkte valla territooriumil ei ole. Äärealad on kuni 2 km kaugusel keskusest. Tootsi valla territoorium on 175,7 ha. Valla siseseid teid on 6,5 km. Vald piirneb Vändra, Kaisma ja Tori vallaga. Tootsi on kuulunud Tori valla alla, pärast nõukogude võimu kehtestamist kuulus Tootsi Vändra rajooni alla kuni 1963. aastani Vändra rajooni likvideerimiseni.

Tootsi valla nimi pärineb aastast 1938, kui rajati Pööravere briketitehas. Juba ehitamise käigus nimetati see ümber Tootsi Briketitööstuseks sellenimelise raudteejaama järgi. Viimane omakorda on oma nime saanud lähedalasuvalt Sauga jõe äärselt mõisalt. Tootsi vallas elab 01.01.2008 seisuga 930 inimest. Tootsi valla praegune vapp ja lipp on kasutusele võetud 1999. aastal. Vapil on põigiti laineliselt poolitatud kilbi kuldsel ülemisel väljal must haamer, mustal alumisel väljal kaks hõbedast varrast. Tootsi valla suurim tööandja on AS Tootsi Turvas. Põhitoodanguks on turbabrikett ja kasvuturbad. Teisel kohal on eelarvelised asutused.

Elamuehitust ja asula projekteerimist alustati 1938.a. Aktiivne elamuehitus ja briketivabriku laiendus oli aastatel 1955-1965. Koolihoone 280-le õpilasele valmis 1955.a., 1958.a. 10 kohaga haigla ja ambulatoorium; 1965.a. lasteaed-sõim 90 kohaga ja 1969.a. lisaks juurdeehitus 90 kohaga. Tootsi suurim seltsing on Tootsi Eakate Seltsing "Kanarbik". Kanarbik alustas oma tegevust 2004 aastal.

MTÜ Tootsi Peenar

MTÜ Tootsi Peenar on asutatud 2008 aasta alguses 5 tegusa vallakodaniku algatusel. Kuna aasta alguses polnud Tootsis ühtegi aktiivselt tegutsevat MTÜ, siis võeti oma südameasjaks tegeleda kõikide erinevate eluvaldkondadega: lastest eakateni ning kultuuriga, spordiga, keskkonnaga, seltsieluga, õppimisega jms. Hetkel tehakse aktiivselt koostööd Seltsinguga „Kanarbik“. Edukalt toimivad MTÜ poolt algatatud lasteaiaste treeningud. Plaanitakse erinevate projektide ja algatustega luua kohalikule elukeskkonnale lisaväärtusi.

Tootsi Eakate Seltsing "Kanarbik"

Tootsi Eakate Seltsing "Kanarbik" alustas oma tegevust 2004. aastal. Seltsingusse kuulub 20 eakat tootsikat. Neil on moodustunud eakatest memmedest rahvatantsurühm, kellega on viimasel kolmel aastal osaletud maakondlikul memme-taadi suvepäeval. Seltsing kutsub Tootsi valda esinema külalisi (naabervaldade eakaid) ja käivad ise esinemas naabrite pool. Käivad ekskursioonidega imetlemas meie maa kaunimaid paiku. Seltsing võtab osa valla ühisest ettevõtmisest, sügisesed leheriisumised, kevadised alevi koristused ning esinevad ka Tootsi valla üritustel. "Kanarbiku" hulka kuulub ka naisansambel "Rukkilill", kelle tegevus on hetkel peatunud juhendaja uudumise tõttu, kuid nad otsivad uut võimalust.

TORI VALD

Tori vald asub Pärnumaa kirdeosas ja hõlmab enamuse ajaloolisest Tori kihelkonnast. Olles Pärnumaa piirivallaks, eraldab Tori valda Viljandimaast Vahe-Eesti metsade vöö, mis kulgeb Lahemaaast Lätimaani. Siiakanti ulatub Soomaa rahvuspark. Valla idapiir kulgebki mööda metsi ja soid, lõuna- ja põhjapiiril on maastik ka suhteliselt metsastunud, kuid märgatavalt vaheldusrikkam. Valla üldpindalaks on 281 km², mis moodustab 5,87 % Pärnumaast. Territooriumist 43 % on metsamaad, 19 % sood ja rabad ning 38 % põllumaad. Tori vallas elab 2581 elanikku. (03.03.2008). Valla territooriumile jääb 20 küla ja 1 alevik (Tori). Suuremad külad on Selja, Jõesuu ja Taali. Põllumajandusega tegelemiseks on Pärnumaal seoses mere lähedusega suhteliselt soodne ilmastik, kuid maaviljakus on allpool vabariigi keskmist. Muldadest on valdavaks rasked liivasavi- ja savimullad, mis nõuavad taimekasvatajalt õigeaegset ning kiiret maaharimist ja külvi. Arenenud on turismindus. Huvilistele pakutakse kanuumatku mööda Pärnu, Halliste ja Navesti jõge, samuti korraldatakse rabamatku. Tori vallas on kaks põhikooli ja üks algkool, üks lasteaed. Kultuurielu keskuseks on Tori Rahvamaja, kus tegutseb palju erinevaid huviringe, toimub üritusi, korraldatakse näitusi. Vallas on kaks raamatukogu: Jõesuu ja Tori raamatukogus. Neis saab lisaks raamatute laenutamisele kasutada ka avalikku Internetipunkti.

MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts

MTÜ Eesti Hobusekasvatajate Selts asutati 1992. aastal. Tegu on suurima hobuste tõuaretuse organisatsiooniga Eestis. Seltsil on 357 liiget. Seltsi põhitegevus on tõuraamatute pidamine, hobuste jõudluskontrolli teostamine ja tõuaretustöö koordineerimine ja juhendamine vastavalt tõugude aretusprogrammidele. Selts ühendab eesti, tori ja eesti raskeveo hobuse tõu kasvatajaid ning li-

saks trakeeni, araabia täisverelise, šetlandi ponide jt väiksema arvukusega hobusetõugude kasvatajaid. Selts on üles ehitatud haruseltsidest igale kohalikule tõule ning lisaks on oma haruseltsi moodustanud trakeeni hobuse kasvatajad ja araabia hobuse kasvatajad.

Seltsi tööd juhib üheksaliikmeline juhatus. Viieliikmeline tegevteenistus töötab Tori alevikus, EHS-i kontoris Pärnu mnt.13. Seltsi töid ja tegemisi kajastatakse kodulehel aadressiga www.ehs.ee.

MTÜ EELK Tori Püha Jüri Kogudus

Tori kiriku, mille 1944. aastal Saksa armeelased maha põletasid, taastamistöö algas 1990ndal aastal. Täna on Tori keskmes ainulaadne sõjameeste pühen-
datud mälestuskirik. 2001. aasta 23. aprillil nimetati EELK Tori kogudus Tori Püha Jüri koguduseks ja pühitseti Eesti sõjameeste mälestuskirikuks. Täna täidab taastatud Tori Eesti sõjameeste mälestuskirik mitmeid funktsioone:

Kirikus tähistatakse eesti ajaloos olulisi tähtpäevi, nagu Eesti Vabariigi aastapäeva, Tartu rahu aastapäeva, võidupüha ja maakaitsepäeva ning toimuvad sõjameeste kokkutulekud;

Igal Jüripäeval toimub kirikus palvus ja tule süütamine, mis viiakse siit Tallinna Jüriöö parki;

Sõjaohvrite mälestuskirikus on tahvlid nõukogude režiimi ajal hukkunud Eesti Vabadus-

risti kavaleride nimedega.

Taastamistööde nurgakiviks ongi asjaolu, et juba alguses suudeti kaasata endised sõjamehed ja nende ühendused kodu- ja välismaal, reservohvitserid jne. Kiriku staatus mälestuskirikuna on võimaldanud korraldada erinevaid üritusi ja toonud Torisse inimesi lähedalt ja kaugelt ning ka lahkeid annetajaid ja aidanud luua vajalikke sidemeid.

MTÜ Piistaoja Küla Selts

MTÜ Piistaoja Küla Selts asutati 22.veebbruaril 1999.a 2008.aastal on seltsil 25 liiget. Juhatusse kuuluvad Eve Padari, Ethel Nummert ja Malle Pöder. Selts on olnud organisatoriks kõikidel küla üritustel. Korraldame vastlapäeva, jaanipäeva, kadripäeva ja jõulude tähistamist. Samuti on selts korraldanud külapäevi ja talgupäevi. Seltsi üritustest on koostatud kroonikaraamat. 2000. aastast alates on käigus käsitöötuba, kus on üles seatud kangasteljed. Käsitöötoas tehtud töödest oleme korraldanud väljapanekuid. 2005.a. ilmus trükist Piistaoja Küla Seltsi esimene kodu-uurimuslik raamat "Küla kahe valla piiril", millesse on koondatud mälestusi Piistaoja taludest. 2008/2009 on töös projekt, mis käsitleb lähiümbruse hariduselu. Trükitakse raamat Pumbioja kooli ajaloost. Seltsi tegevust toetab kohalik ettevõtte Piistaoja Katsetalu.

MTÜ Jõeääre Taluselts

MTÜ Jõeääre Taluselts loodi põllumajandusliku ühistegevuse arendamiseks 1992. aastal. Taluselts on korraldanud Tori piirkonna külaliidrite koolitusi külavanematele, projektijuhtidele, külaarengukava koostajaile. Selts on tegelenud humanitaarabi ja koolimööbli toomisega kohalikele koolidele. Seltsi olulisemaks saavutuseks 16 tegevusaasta jooksul peab Muraka küla rahvas küla

trükise "Muraka – küla Pärnu jõe ääres" väljaandmist ja tegevust 2008. aastal Tori valla kodukandipäeva korraldamisel. Jõeääre Taluselts on piirkondliku arendusühenduse Rohelise Jõemaa Koostöökogu tegevuste käivitaja ja asutaja.

MTÜ Eesti Rakendispordi Liit

MTÜ Eesti Rakendispordi Liit loodud 20.detsembril 2005.a. ühendamaks koerte veospordist huvitatuid inimesi ja propageerimaks rakendispordi alasid (koerakross, jalgratta vedu, käru -ja kelgusõit). Asutajateks olid Ain Reppo, Sulev Aarma ja Helle Kaljula. Aastate lõikes on korraldatud matku Eestimaa erinevatesse paikadesse, karikavõistlusi jooksus, rattasõidus ning kelgu- ja suusatajaveos. Rahvusvahelisel tasemel on osaletud Rootsis Skellefteas - klassis juuniorid 4S 4.koht, Soome Vabariigi meistrivõistlustel kelgusõidus klassis 6S 3.koht ja Raajärvi sprindil klassis 4S 1.koht. Ühel liidu asutajaliikmel, Ain Reppol on taskus põhjanaabrite vastavate alade kohtuniku paberid.

www.rakendisport.ee

TÕSTAMAA VALD

Tõstamaa vald asub Pärnumaa edelaosas Riia lahe rannikul. Valla pindala on 261 km ja elanike arv 1580. Valda kuulub 19 küla ja 1 alevik, ajalooliselt on välja kujunenud Kõpu-Pootsi, Seliste, Tõstamaa, Kastna ja Tõhela kandidid. Vana rahvajutt räägib, et Tõstamaa esmaasukad olnud kaks venda - Mart ja Tõnis, kellest ühe järglastest said põllumehed ja teise järglastest meremehed. Sellest valla vapirattalgi üks pool mere- ja teine maameeste oma. Loodusvormidelt on Tõstamaa vald mitmekesine. Põhjapiiril asub liigirikka taimestikuga Nätsi-Võlla raba, läänepiiril Lindi sookaitseala, on kaks suurt kala- ja ravimudarikast järve Ermistu ja Tõhela ning peotäis rabajärvi. On põllumaad, põlismetsa, mõne kilomeetri kaugusel rannast on liivaluited. Alevikku läbib kalatreppidega Tõstamaa jõgi. Rannajoon on liigendatud lahtede, ninade ja otstega, on madalat ja kõrget kallast, rannaniitusid, kivitüüpi veepiiril, aga ka veidi liivaranda. Vallal on 50 elanikuga asustatud Manija saar ja asustamata Sorgu, laiud ja laiukesed. Rahvahariduse algusaastaks Tõstamaal on 1688, kui Forselius saatis ühe noormehe siia kooliõpetajaks. Tänapäeval tegelevad laste õpetamisega vallas Tõstamaa keskkool ja Tõstamaa lasteaed.

Kultuurilist harimist pakuvad Tõstamaa seltsimaja, Tõhela rahvamaja, Tõstamaa, Tõhela ja Pootsi raamatukogud, sportlikku tegevust Tõstamaa spordiklubi. Tervise eest kannavad hoolt Tõstamaa tervisekeskus, vanuritele on hooldekodu. Täna on vallas 900 tööalist elanikku. 500 töökohta on kohapeal,

ülejäanud käivad tööl Pärnus või kaugemalgi. Kohapeal annab igapäevast leiba peamiselt põllu- ja metsamajandus, puidutöötlemine, puhkemajandus ja kaubandus. Suuremaid tööandjaid on omavalitusus.

Vallas on registreeritud 2 aktsiaseltsi, 58 osaühingut, 89 füüsilisest isikust ettevõtjat, 7 vallavalitsuse hallatavat asutust, 4 sihtasutsust ja 27 mittetulundusühingut. Koduleht www.tostamaa.ee

MTÜ Tõhela külaselts

MTÜ Tõhela Külaselts loodi 2001. aastal ja asutamise eesmärgiks oli piirkonna külade säilitamine, arendamine, küla ilme parandamine. Seltsil on 23 aktiivset liiget. Tegevusaja jooksul on korraldanud üritusi nii lastele, noortele ja täiskasvanutele kui püütud lahendada ka külaelu pakilisemaid probleeme. Koos külaelanikega on korraldatud rahvamaja, kohaliku kiriku ja kirikumõisa ümb-

ruse heakorrastustalguid. Rahvamaja juurde on rajatud kiigepiis, mänguväljak ning istumiseks lauad- pingid. Uuendatud on võrkpall- ja jalgpalliplats. Külaselts on aidanud korraldada kodukohapäevi, mis 2008. aastal toimusid juba 14.-ndat korda. Seltsi omapära on, et kui enamus mittetulundusühendusi toetuvad ainult projektidest saadavale rahale, siis Tõhela Külaselts on võtnud taastada ja hooldada võsastunud puisi. Saadud raha kasutatakse külaürituste korraldamiseks ja projektides omafinantseeringuna. Igal sügisel korraldatakse lõikuspidu, mis toimub nagu vanasti, pika laua ja rohke söögiga.

Selts on korraldanud koolitusi kogu külarahvale ja organiseerinud õppe-reise paljudesse Eestimaa erinevatesse paikadesse, et tutvuda erinevate kodanikeühendustega ja aktiveerida külaelanikke. Selts on paigaldanud küla infokaardi, kus on peal peamised kohalikud vaatamisväärsused ja talud. 2003. aastal valmis Tõhela piirkonna arengukava, mille koostamisel osales ühe saja külaelaniku. Külakoosolekutel, mis toimuvad kord aastas, on selts tunnustanud aktiivsemaid, kes on paistnud silma ühiskondlikult kasuliku tööga ja teinud küla heaks midagi erilist. Küla aktiivsus ja koostöö on leidnud tunnustust ka väljapoolt - Tõhela küla valiti Pärnumaa Aasta Külaks 2003. 2006. aastal ehitas selts rahvamaja juurde külade arendamise meetme toel laululava-grillikoja. 2007. a. suuremateks ettevõtmisteks võib pidada ajaloolise TA bussi taastamist. Praegu on külade arendamise meetme toel käsil meiereihoone renoveerimine küla päevakeskuseks. Tõhela Külaseltsi tegemisi kajastab kodulehekül www.tohela.ee

Tõstamaa Lusti ja Lõbu Selts

MTÜ Tõstamaa Lusti ja Lõbu Selts on asutatud 1996. aastal. Tolleaegsest kaheksast asutajast on tänaseks kasvanud selts kahekümne kahe liikmega. Alguse sai selts Tõstamaa Keskkooli 1986.a. lõpetanud noormeeste sõpruskonna kooskäimistest, mis oli alanud lasteaiapäevil ning ühendanud neid kooli lõpetamiseni ja ka edasi. Seltsitegevusega on liitunud pereliikmed ja tut-

tavad. Korraldatakse eriilmelisi ja huvitavaid üritusi nii oma liikmetele kui kogu vallarahvale. Oma nimekirjaga on osaletud ka kohalikel valimistel. Tõstamaa Lusti ja Lõbu Selts ühendab endas vabatahtlikuse põhimõttel inimesi, kes mingil moel on seotud Tõstamaa vallaga ja kelle sooviks on selle piirkonna inimeste ühtekuuluvustunde tugevdamine, kohalike traditsioonide jätkamine ja taaselustamine, kultuurilise elu mitmekülgsemaks muutmine ning selle aktiveerimine. Koduleht <http://www.tljls.artun.ee/>

Tõstamaa Spordiklubi

Tõstamaa Spordiklubi tegutseb alates 1983. aastast ja ühendab valla spordihuvilisi inimesi. Põhiliikmeid on 50, erinevatel üritustel kokku lööb igal aastal kaasa tuhatkond. Spordialadest harrastatakse võrkpalli, kergejõustikku, suusatamist, aeroobikat, korvpalli. Osaletakse maakondlikel ja ka mõnel üleriigilisel võistlusel. Ise korraldatakse igal aastal paarikümmend võistlust- spordi-

üritust. Traditsioonilisemad on juba veerandsada korda toimunud Tõstamaa jooks, võrk- ja jalgpalliturniir, jüriööjooks, suusasõidud, mälumängusari. Üritustel osalevad nii tänased tõstamaalased, need keda elu viinud koduvallast kaugemale kui ka külalised naabervalladest. Paljud kunagi ise õpilasena osalenud käivad nüüd üritustel oma lastega.

Pootsi küla seltsing

Pootsi küla seltsing on tegutsenud kohaliku elu edendamisel 2001. aastast. Seltsingu eesmärgiks on olnud külaelu elavdamine ja küla arengu toetamine läbi erinevate tegevuste. Seltsingu tegemiste eestvedajateks on perekond Rand – Rando, Reet ja Kalev. 2001. aastast on korraldatud suure populaarsuse võitnud Pootsi Jõle Soparallisid. Omanäoline autokrossiürituste sari toimub läbi aasta ja on muutunud järjest rahvarohkemaks nii osalejate, pealtvaatajate kui kaasaelajate poolest. Tänu üritusele on suurenenud oluliselt kohalike noorte tehnikahuvi.

Seltsing on korraldanud ka 8 Pootsi külalaata, kuhu eriti oodatud on just kohalik toodang ja käsitöö. Laat on kujunenud traditsiooniliseks ürituseks ja on piirkonna inimestele oodatud kokkusaamiskohaks.

Koduleht <http://web.zone.ee/kylakross/>

VARBLA VALD

Varbla vald asub Pärnumaa loodeosas vastu Läänemaa piiri. Varbla valla territooriumi suurus on 314 km². Liivi lahe ääres paikneva valla loodus on väga mitmekesine: 30 kilomeetrit liiva, kivide ja roostikega palistatud laiduderohke rannajoon, erinevad poollooduslikud rohumaad, rabad ja sood, luitemaastikud ning suured metsaalad. Metsaalad katavad üle poole valla pindalast.

Varbla vald jaguneb neljaks tihedamini asustatud osaks- Saulepi, Varbla, Paadrema ja Paatsalu, mis on endised mõisakohad. Valla rahavastiku arv on 2008.a. seisuga 970 püsielanikku. Kogu valla rannikuosa on hinnatud puhkepiirkond, kus asub ligi 500 Tallinna, Pärnu, Tartu ja teiste linnade elanike suvekodud. Tähtsamaks majandusharuks on vallas põllumajandus. Suurt tähtsust omab puidu ülestöötamise ja varumisega ettevõtted. Kuna vald asub mere ääres, siis kõige kiiremini arenev ettevõtlusharu on puhkemajandus.

MTÜ Saulepi Külaselts

Saulepi külaselts on vallas üks esimesi mittetulundusühinguid, mille eesmärgiks on piirkonna külaelu edendamine. Ühing asutati 2004. aastal ühendades 9 küla (Vaiste, Saare, Raespa, Saulepi, Matsi, Rädi, Kulli, Maade ja Õhu) inimesed. Saulepi külaseltsi asub Kulli külas vanas Saulepi koolimajas, kus peale külaseltsi tegemiste asub ka raamatukogu ja avalik internetipunkt.

Saulepi külaseltsi initsiatiivil on seltsimajas tegemisi palju: juba viiendat aas-

tat tulevad kord kuus kokku mälumängurid ja padjaklubi. Kord nädalas saab käia joogas. Toimuvad käsitöö näitused, loodud on võimalused kangastelgedel kudumiseks, projekti kaudu soetatud keraamikaahi pakub paljudele huvi ja tegevust. Külaselts on oma kohustuseks kutsuda iga viie aasta tagant oma piirkonna endised ja praegused elanikud kokku Saulepi kodukandi päevadele.

Ühingu logol on kujutatud põhisümbolina Sõmeri (Matsi) tuletorni, mis on piirkonnas valgust ja suunda näidanud juba aastast 1954. Ankur viitab rannaäärsele rahvale ja kalapüügile. Majaka üheksa kiirt sümboliseerivad piirkonna üheksat küla.

MTÜ Varbla Spordiselts

Varbla Spordiselts on noor ühing, mis alustas ametlikult oma tegevust 13. mai 2008.a. koondades inimrühma, keda huvitab tõsiselt spordiareng Varbla vallas. Spordiseltsi tegevuse põhieesmärgiks on eelkõige Varbla valla elanike sportimiseks ja vaba aja veetmiseks soodsate tingimuste loomine, erinevate spordialade viljelemine ja arendamine tervisespordi vormidest võistlusspordini. Kuigi ühing on alles noor on ürituste pagas juba suur (osad üritused on toimunud juba enne spordiseltsi loomist): Varbla õuejalgpall 2005 ja 2006, Varbla Rannajalgpall 2007 ja 2008, Varbla meistrivõistlused sõudeergomeetritel ja koostöös Lääne Politseiprefektuuriga "Kogupere liikluspäeva" korraldamine.

MTÜ Sadapaatre

MTÜ Sadapaatre ühendab Muriste, Hõbesalu, Paatsalu ja Tamba küla, kokku sadakond inimest. Piirkond jääb rannaaladele ja suvituspiirkonda, seltsi kuuluvad lisaks kohalikele inimestele ka paljud suvitajad. Külaselts valis Sadapaatre oma ühingu nimeks seetõttu, et kunagi olevat selline küla asunud Paatsalu kandi. Legend räägib, et see külal olnud kõrged raudväravad ees ja kui neid vaiksel suveõhtul avatud või suletud, siis kostnud väravahingedekriuksumine Paadremale ära.

Ühing korraldab oma inimestele erinevaid üritusi ja kahel aastal on Sadapaatre üks Paatsalu meresüstamaratoni korraldajatest. Sadapaatre hetke peaesmärgiks on leida sobivad ruumid külakeskuse jaoks.

Paadrema küla seltsing

Paadrema külaseltsing ühendab Paadrema, Mõtsu ja Tõusi külad. Seltsing on asutatud edendamiseks selle piirkonna külaelu.

Tänu Paadrema külaseltsile on piirkonnas nüüd noortel kooskäimise koht- noortetuba, mis ehitati Paadrema rahvamaja keldrisse projekti ja inimeste enda abiga.

Seltsingu eestvedamisel toimuvad iga viie aasta tagant piirkonna kodukandipäevad. 2008.a. korraldati Paadrema kooli kokkutulek-kodukandipäev "Paadrema kool 100".

VÄNDRA ALEV

Vändra alevi pindala on 3,2 km². Alevis elab 2690 inimest. Vändra alev sai omavalitsuse staatuse 6.12.1990. aastal ja on tänaseks ainus omavalitsusstaatustes alev Eestis. Omavalitsusjuhtideks on alevivanem Toomas Sonts ja volikogu esimees Niida-Anita Morgen. Vändra alev kuulub Eesti Linnade Liitu ja Pärnumaa Omanvalitsuste Liitu. Vändra alevil on 7 hallatavat asutust: gümnaasium, muusikakool, 2 lasteaeda, raamatukogu, hoolekandekeskus ja sotsiaalmaja.

Alevi spordihuviliste käsutuses on normaalmõõtmetes staadion, puitpõrandaga välikorvpalliplats, spetsiaalkattega tenniseväljak, skatepark, ja valgustatud asfaltkattega terviserada. 2008. aastal alustati Vändra Tervishoiukeskuse ehitusega, kuhu planeeritakse hooldusravihaigla, hoolekandekeskus, füsioteraapiakabinet, perearstikeskus ja ruumid nende abiteenusteks. Uue raamatukogu hoone ehitusega alustatakse 2009. aastal. Alevi kõrgeimateks autasudeks on Vändra Tungal ja vapimärk. Alevisse ja selle lähiümbrusesse on koondunud arenenud ja mitmekesine ettevõtlus.

Ansambel Linnutaja

Ansambel Linnutaja asutati 1978. aastal C. R. Jakobsoni Talumuuseumi juurde. Ansambli repertuaari kuulub Eesti esimeste heliloojate looming, rahvalaulud, Eesti kaasaegsete heliloojate rahvalaulutöötlused ning vaimulikud laulud, lisaks mängitakse torupille. Linnutaja üks loojaisikutest oli Vändra muusikakooli kauaaegne õpetaja Helgi Sildever, praegu juhendab ansamblit Liivi Lu-

mijõe. Linnutaja esinemiskostüümid on kujundatud C. R. Jakobsoni abikaasa rõivaste ainetel. Esimesed torupillid valmistas Ants Taul 14. saj. Eesti torupilli mudeli järgi. Uued torupillid on valmistanud Andrus Taul. Ansambel tegutsseb MTÜ-na.

MTÜ Suure Karu Pojad

MTÜ Suure Karu Pojad on maadlusklubi. Treener Karl Pajumäe. Tegevust alustati 1964. a. Alates 1966. aastast on järjepidevalt toimunud noorte maadlejate jõukatsumised, mis viimased 32 aastat on kandnud nime „Vändra Lahtine matt”.

Eesti meistritiitli on saavutanud klubi liikmed Harry Timmberg, Tanel Beeren, Raimo Soekõrv, Raivo Lumiste, Meelis Mäekalle, Raiko Hiis, Kait Tiitus, Mait Tiitus, Karol Pert, Virgo Kunder, Argo Laev, Raul Kiveste, Alo Toom. Praeguste poiste eeskuju on Alo Toom, kes on saavutanud hulgaliselt auhinna kohti. 2007. a sai Alo Toom Kreekas Thessalonikis üliõpilaste maailmameistrivõistlustel kreeka-rooma maadluses kehakaalus kuni 84 kilogrammi pronksise autasu.

MTÜ Vändra Alevi Pensionäride Ühendus

MTÜ Vändra Alevi Pensionäride Ühendus on eraõiguslik juriidiline isik, mis asutati 25.10.1990.a. Ühingu tegevuse eesmärk on eakate ja puuetega inimeste kehalise, vaimse ja sotsiaalse võimekuse säilitamine läbi huvialase ja ühistegevuse. Eakatel on võimalus valida erinevate tegevuste vahel: seltskonnaklubi Elurõõm, memmede tantsurühm Värten,

terviseklubi – võimlemine, jalgsi- ja rattamatkad, kepikõnd, iga-aastased busiekskursioonid Eestimaal.

Vändra Naisselts

Vändra Naisselts on asutatud 1920. a ja taasasutatud 1991. a. Esimeseks naisseltsi tõsisemaks ettevõtmiseks oli naisseltsi maja renoveerimine. Selleks oleme raha saanud mitmetest fondidest. Selts on

korraldanud heakorrapäevi, piirkonna kaksikute päevi, talgupäevi, mitmesuguseid loenguid ja kursusi, infopäevi, näitusi ja näitus-müüke, kohtumisi teiste mittetulundusühendustega, sisustanud kalendritähtpäevi ja teisi üritusi, kolm korda aastas korraldame laatasid, tähistame Lilli Suburgi tähtpäevi. Oleme palju reisinud nii kodu- kui ka välismaal. Üheksa aastat tegutses seltsi oma naisansambel, praegu tegutseb edukalt seltsi oma näitering. Selts tegeleb heategevusega: humanitaarabi kogumise ja jaotamisega, kuus aastat tagasi algatasime kampaania "Vanale asjale uus elu". Tähtsal kohal seltsi tegevuses on tervete eluviiside propageerimine, naiste osatähtsuse suurendamine kohaliku võimu tasandil, mittetulundusühenduste koostöö. Seltsi märksõnad on tegevuse mitmekesisus, areng, koostöö, naiste teadlikkuse tõstmine.

MTÜ Vändra Sõprade Selts

MTÜ Vändra Sõprade Selts asutati 06.06.2007.a. Seltsi algatajad olid Riina Tammai, Hiie Piirsalu, Karl Pihlak, Koidu Tammepõld, Monika Jõemaa, Mari Nuut ja Vello Kutsar. MTÜ Vändra Sõprade Selts (VÄSS) on ühendus, mis paneb ühise eesmärgi nimel tegutsema inimesed, kellele on südame lähedane Vändra piirkonna ajalugu ja tänapäev. Seltsi eesmärgiks

oli taaspüstitada Vabadussõjas langenute mälestussammas Kirikumäel. Tänu Kaitseministeeriumile, Vändra alevi-ja vallavalitsusele, asutuste ja annetajate toele taasavati 22.06.2008. a mälestussammas kujul, nagu ta 86 aastat tagasi Vändra Naisseltsi poolt avati. Originaalina säilinud tipp, mis leiti 20.10.2000.a. kiriku puukuuri põrandast, sai tagasi oma koha samba tipus. Plaanis on samba ümbruse taastamine ja samba ajalugu käsitleva raamatu väljaandmine.

VÄNDRA VALD

Üldmuljena jääb Vändra vallas silma siinse maastiku mosaiiksus, kus tume-rohelised metsad vahelduvad põldude, niitude ja rabamaadega – viimaste maastikulist ilu on raske alahinnata. Muide, kohaliku kirikuarhiivi andmetel tähendabki Fendern (kihelkonna saksakeelne nimetus) rabamaad. Ilmselt kannab sama tähendust ka Wenderskulle, mis oma päritoluga aastast 1515 on varaseim ülestähendus paikkonna kohta.

Tuntud on siinsete maade metsarikkus. Ilmekalt väljendub see fakt rahva hulgas levinud kõnekäänus – "...tuleb nagu Vändras saelaudu...".

Kindlasti peab mainima üht valla isepära – see on tihe jõgedevõrk. Jõgesid on Vändra vallas tõesti palju. Ringi liikudes jääb mulje, et kuhu iganes ka ei sa- tuks – ikka vuliseb midagi su kõrval. See vulin otsekui kutsuks maha istuma, sest vooluvetel on möödujale alati midagi tähtsat öelda...

Samuti soosib siinne maapind ja ilmastik oma mõnevõrra varasema kevade ja soojema suvega maaharijat rohkem kui rannaelanikku – seda hindab koha- lik talurahvas, kes on läbi aegade sügaval kandnud soovi elada kokku maaga. Mõis rajati siia 16.sajandi keskel. Vastavalt omanike sugulussidemetele rändas mõis käest kätte kuni 1844.aastani, mil tollane omanik majaproua Caroline von Ditmar jagas mõisa pooleks Vana- ja Uue-Vändra mõisateks. Eesti Vabarii- gi 1929.aasta valdade reformiga ühendati Vana- ja Uue-Vändra vallad ühtseks Vändra vallaks. Huvitavad on mõned tõsiasiad mineviku majanduselust val- las. On raske uskuda, kuid Võidula kohalikus klaasitöökogas valmistati omal ajal spetsiaaltöötlusega fotoplaate, milledele oli tellimus Moskvast; unikaal- seid, kumeraid aknaklaase võib praegugi näha Võidula mõisa portaali kohal. Sümboliseerimaks varem mainitud talumajanduslikku elulaadi, asub Kurgjal Eesti tuntud kirjaniku ja rahvusliku liikumise ühe juhi Carl Robert Jakobso- ni rajatud talukompleks. Rajanud selle 1847-ndal aastal, seisnes ettevõtmise mõte uute agrotehniliste võtete propageerimises eesti rahva seas. Tänapäeval on teeneka kultuuritegelase mälestuse jäädvustamiseks loodud siia tegev ta- lumuuseum, mis on kõrgelt hinnatud paika külastavate turistide seas. Kui Sa otsid hingerahu – võta ette väike jalutuskäik üle puusilla veskipaisu kohal, kiika sisse vesiveskisse, luba endale tükk karaskit maapiimaga, jälgi kuidas kass nühib ennast vastu Sinu jalgu, kuidas hobusevarss Su järel nuhutab – ja Sa leiad selle mida Sa otsisid.

Mis ja kuidas täpselt toimus – neile küsimustele leiab vastuse pereelamust. Carl Robert Jakobsoni perekonnakalmistu asub siinsamas naabruses.

Lõpuks, fakt mis teeb Vändra valla unikaalseks teiste eesti valdade seas on tõ- siasi, et kahe Vändra vallast pärineva Eesti vaimukandja, Lydia Koidula ja Carl Robert Jakobsoni portree on Eesti inimestel taskust võtta - rahatähtedel.

MTÜ Kadjaste

MTÜ Kadjaste loodi 2005 aasta kevadel aktiivsete külainimeste poolt, eesmärgiga edendada külaelu. Tänapäevaks on meil valminud külaplats, kus on suur külakiik, lava koos katusealusega ning lastele mänguväljak. Toetusi oma mõtete elluviimiseks oleme saanud KOP-st, fondist "Päikeselill" ning oma öla on alati alla pannud ka Vändra Valla-valitsus. PRIA-st saime toe-

tust jõusaali varustuse muretsemiseks, ning ruumid andis vallavalitsus. Hea koostöö on MTÜ-l Kadjaste Vabaajakeskusega, kus toimuvad ühisel ettevõtmisel üritused igas vanuses elanikele ja keskkuses asub ka küla saun. Koos oleme korraldanud jaani- ja külapäevi ning tantsuõhtuid. Meile meeldib vastu võtta külalisi, külastada teisi maaelu edendajaid, et vahetada kogemusi. Ühtsuses peitub jõud!

Kontaktid: Tiina Heidemann mob. 514 6839, kadjaste.mty@mail.ee, Vändra vald, Kadjaste küla

MTÜ Kolm Küla

Pärnjõe piirkonda kuuluvad Pärnjõe, Luuri ja Aluste külad. Asume Pärnu- Rakvere ja Tallinn- Viljandi teede ristumiskohas, 9 km kaugusel Vändra alevist.

Meie külaliikumine sai alguse 1. aprillil 2004, mil esimest korda kogunes kokku tuumik, kelle eestvedamisel tegutseme tänaseni. Sama aasta augustis asutasime MTÜ Kolm Küla. Selle juhatusse

kuulub 5 inimest, volikogusse 12 inimest. Koos oleme korraldanud heakorralguid, mille käigus korrastati tühjade kortermajade ümbrus, bussijaam ja park, külade elanike poolt ehitati parki laud- pingid, käimla ja lava. Koos

oleme pidanud jaanipäevasid, vastlapäevasid, volbripäevasid, samuti oleme tähistanud jõuluaega. Eriti rahvarohkeks kujunesid meie piirkonna külapäevad. 2008.a. märtsist liitusid meie külaliikumisega ka noored. Praeguseks kuulub meie MTÜ alla ka ühendus Pärnjõe Noored. Noortel on oma eestseisus ja projektitoimkond, mille esindajad on MTÜ volikogu liikmed. Oleme Pärnumaa Kodukandi ja Rohelise Jõemaa Koostöökogu liikmed. Tugeva ja toreda meeskonnaga on hea ka tööd teha.

MTÜ Vihtra Kultuuriselts

Kultuuriselts Vihtra loodi 1999.a. Praegu on juhatuse liikmeid 5, seltsiliikmeid 30. Põhiliselt oleme läbiviinud küla üritusi. Erinevatel aastatel on olnud kevadpeod, Jüriöö jooksud, orienteerumine, lastekaitsepäeva puhul vahvaid perepäevi, võistlused lastele, vanematele. Iga kevadine külakoristus on hea päev, kohe palju puhtam saab. Kohale tuuakse suur prügikonteiner, käib vilgas tegevus. Jaanituleks on vaja lõkkeplats korda teha ja suur kannuhunnik sätida. Suvised spordipäevad on lastele meelt mööda. Põnev on mängida libedal kattel vahu sees jalgpalli ja õhupüssist täpsust lasta, köit vedada, noolt visata. Jõe ääres elades saab ka veega seotud võistlusi korraldada, ümber saare veesjooksu, aerutada, ujuda. Mõnel suvel on korraldatud rattamatku. Suvelõpudiskod värskes õhus meeldivad noortele. Jõulupidudeks õpitud näidendid pakuvad huvi igas vanuses inimestele. Lumega talvedel oleme vastlapäeval kelgutanud ja võistelnud kodus ja vahel ka veidi kaugemal. 2006.a. kevad-suvel oli külakiige ehitamine vahva ettevõtmine. Noored vedasid läbi vihma palgimaterjali, kaevasid, koorisid, valasid segu, puurisid, tappisid, värvisid. Tänu lahketele inimestele saime ilusa suure kiige. Ainult viimistlusmaterjal tuli osta. 2008.a. valmis projekt Vihtra Lastemänguväljak. Lasteaia, kooli- ja külalastel on nüüd peale ronimise ja liulaskmise võimalus ka kiikuda. Senini on meie elu olnud koolimaja ruumides. Uuel aastal valmib Vihtra külakeskus, siis saab veel põnevam ja lahedam.